

deel 1

לְנוֹי, אֲנִי מֵעִיר לְיִרִיעַת

Orna Ariel Lenchner · Hillary Zana · Dina Maiben

Handleiding voor leerkrachten

Deel 1

Zeman Likro – Time to read Hebrew Teacher Guide

©2002 by Behrman House, Inc. Springfield NJ, USA
Original edition published in English by A.R.E. Publishing,
an imprint of Behrman House Inc., Springfield NJ, USA

vertaling en bewerking

Liesbeth Aussen • Matty van Eldik • Henny van het Hoofd

Illustratie omslag

Marchien Mayer

Nederlandse uitgave

© van den Blink De Hart Emanuel Stichting
Amsterdam 5770 / 2010

INLEIDING

Kinderen goed Hebreeuws (Ivriet*) leren lezen is een van de moeilijkste onderdelen van joodse les. Een gestructureerde leesmethode als **noi, ik lees Ivriet!** is een goed hulpmiddel om leerlingen op een verantwoorde maar toch speelse manier te leren lezen.

noi, ik lees Ivriet! is de Nederlandse bewerking van de Amerikaanse methode זמן לקרוא. Daarnaast zijn ook alle tekeningen uit het oorspronkelijke boek vervangen. Hierdoor vormen tekst en illustraties een eenheid en zijn de situaties duidelijk herkenbaar voor joodse kinderen in het Nederlandse taalgebied. Het lesboek bestaat uit twee delen met in totaal 20 lessen, die in ongeveer drie kwartier behandeld kunnen worden. Er kan mee begonnen worden vanaf het moment dat kinderen goed Nederlands kunnen lezen (meestal is dat halverwege groep 3).

noi, ik lees Ivriet! biedt de onderstaande voordelen voor het joodse onderwijs:

- 1** Het lesboek sluit aan bij de 'aanvankelijke' leesmethode die op basisscholen wordt gebruikt. Hiermee leren kinderen lezen aan de hand van eenvoudige woorden, bijvoorbeeld *roos* of *vis*. Daarna worden de losse letters van dit 'kernwoord' behandeld: *r o o s* gevolgd door lees oefeningen met combinaties van deze letters. **noi, ik lees Ivriet!** werkt op een vergelijkbare manier. De meeste kernwoorden zijn bekende joodse woorden, bijvoorbeeld *seder*, *Poeriem* en *soeka*. De eerste les begint dus niet met *alef*, *bet*, *gimmel* of *ba*, *bi*, *boe*, maar met het kernwoord שָׁבֶת en de letters ש ב ת.
- 2** De volgorde waarin letters en klinkers worden aangeleerd is gebaseerd op modern taalkundig onderzoek. Zo worden letters die gemakkelijk met elkaar worden verward (zoals ש / שׁ, ד / דָּ, ב / בּ, ו / וּ) niet tegelijkertijd aangeboden. Gemakkelijke onderwerpen zoals de vaak voorkomende klinkers ך en ךּ (*kamats* en *patach*) worden als eerste aangeleerd, terwijl moeilijkere onderdelen als de uitspraak van ך aan het eind van een woord of wanneer de *kamats* als *o* wordt uitgesproken pas in de latere lessen worden aangeboden. Ingewikkelde onderwerpen worden stapsgewijs geleerd. Zo zijn er twee kernwoorden om de beide soorten *sjewa* (ך) te leren: מְּוּזָהּ en מְּוּזָהּ, terwijl in de laatste lessen aandacht wordt besteed aan de uitspraak van moeilijke woorden als וּבְשִׁבְּרָךְ.
- 3** **noi, ik lees Ivriet!** bereidt voor op het lezen en vertalen van gedeelten uit de Tora, sidoer en hagada. Dit is behalve in de woordenschat ook merkbaar in de oefeningen, waar de belangrijkste grammaticale beginselen van het Hebreeuws op speelse wijze worden geïntroduceerd. Vanaf les 7 zijn er lees oefeningen met woorden uit de sidoer.

*

In het leerlingenboek is gekozen voor *Ivriet*, omdat dit voor kinderen veel bekender is dan het moeilijkere *Hebreeuws*. In de handleiding worden beide benamingen gebruikt.

- 4** **הוי, ik lees Ivriet!** biedt de leerstof op een gevarieerde manier aan en betreft de leerlingen actief bij de les. Daarnaast wordt zelfstandig werken waar mogelijk aangemoedigd, waardoor de leerkracht verschillen in leeftijd en niveau gemakkelijker kan opvangen. Voor vlugge leerlingen bieden de lesboeken aanvullende oefeningen (PLUS) waarmee de vocabulaire wordt uitgebreid met alledaagse woorden uit het modern Hebreeuws. In de handleiding voor leerkrachten (dus NIET in het boek voor de leerlingen!) zijn deze gemarkeerd met het woord PLUS. Daarnaast kunnen leerkrachten aanvullende werkbladen downloaden. Deze bieden zowel verrijksstof voor vluigere leerlingen (XTRA PLUS) als oefeningen (XTRA) voor kinderen die meer moeite met de leerstof hebben.
- 5** Met behulp van de ondersteunende *website* ikleesivriet.nl kunnen nieuwe letters en woorden door de week thuis worden herhaald. Daarnaast staat de fonetische uitspraak van de leesoefeningen uit het boek online, zodat ouders gemakkelijker samen met hun kinderen kunnen oefenen. Op de digitale *huiswerkkaart* kunnen leerkrachten de oefeningen aangeven die geschikt zijn voor thuis.
- 6** **הוי, ik lees Ivriet!** gaat uit van de uitspraak welke binnen het joods onderwijs in Nederland gangbaar is. Deze komt grotendeels overeen met de Israëliische uitspraak, met enkele uitzonderingen. De chiriek en de chiriek malee (י) worden uitgesproken als *ie*, bijvoorbeeld אַמָּא = *iema* en פּוֹרִים = *Poeriem*); maar een chiriek gevolgd door een sjewa nach (י) is *i* (רִבְקָה = *Rivka*). De klinker segol (י) wordt aangegeven als *e*, terwijl de tseree (י) wordt uitgesproken als *ee* (סֵפֶר = *sefer*). De ב wordt weergegeven met de letter *v* (הַבְּדִלָה = *havdala*), de ן met een *w* (בַּר מִצְוָה = *Bar Mitswa*).
- 7** Alle teksten in **הוי, ik lees Ivriet!** zijn gevocabaliseerd. Om het leren lezen niet te ingewikkeld te maken, is een שְׁטִיפּ (stip) alleen daar aangegeven waar deze van invloed is op de uitspraak, dus bij בּ (*b*) en בּ (*v*), כּ (*k*) en כּ (*ch*), פּ (*p*) en פּ (*f*). Uitzondering op deze regel is de tav, waar תּ en תּ allebei als *t* worden weergegeven. De תּ wordt geïntroduceerd in les 8 en alleen dan gebruikt wanneer dit grammaticaal juist is, dus aan het begin van een woord of lettergreep. Deze שְׁטִיפּ bereidt de leerlingen alvast voor op teksten uit sidoer en choemasj, waarin veel letters een שְׁטִיפּ hebben. Bovendien kun je gevorderde leerlingen iets vertellen over verschillende uitspraken van het Hebreeuws, zoals de Asjkenazische uitspraak waarin een תּ een *t* is en een תּ een *s* (שַׁבָּת = *sjabbes!*),
- 8** Het Hebreeuwse font komt overeen met lettertypen die vaak in een sidoer worden gebruikt. Voor kinderen die minder dan één uur Ivriet per week hebben is het verwarrend om naast de drukletters tegelijkertijd ook de schrijffletters te leren. Daarom is voor een vereenvoudigde versie van het drukschrift gekozen (zie blz. 7). De schrijffletters komen aan bod in het vervolgbboekje **הוי, ik schrijf Ivriet!**

ONDERSTEUNEND MATERIAAL

Bij *חוי, ik lees Ivriet!* horen ondersteunende leermiddelen:

Handleiding	Instructies en tips per les om optimaal gebruik te maken van <i>Hoi, ik lees Ivriet</i> .
Flitskaarten	Een set kaarten met alle kernwoorden en illustraties uit de lessen.
Letters	Losse Hebreeuwse letters en klinkers waarmee je zelf woorden en oefeningen kunt samenstellen. Ze vormen een belangrijk onderdeel van je les. Je kunt losse letters downloaden of een letterdoos aanschaffen.
XTRA	Extra werkbladen met aanvullende oefeningen die je tijdens de les kunt gebruiken voor zwakke leerlingen of kinderen die een les hebben gemist.
XTRA+	Verrijkingstof voor vluigere leerlingen.
Website	Op ikleesivriet.nl staan aanvullende oefeningen voor thuis met de nieuwe letters en woorden.
Huiswerkkaart	Digitale kaart waarop je voor de ouders de oefeningen (uit het lesboek of online) kunt aangeven om thuis te doen.
Toetsen	Toets de leerlingen aan het eind van ieder les hoofdstuk om te controleren of ze de nieuwe leerstof voldoende begrepen hebben.
Letterdiploma	Voor leerlingen die de eindtoets hebben gehaald kun je een letterdiploma downloaden.

OVERZICHT LETTERS

n	NOEN	נ
n (aan het eind van een woord)	SLUIT-NOEN	ן
s	SAMECH	ס
stil	AJIEN	ע
p	PEE	פ
f	FEE	ף
f (aan het eind van een woord)	SLUIT-FEE	ף
ts	TSADDIE	צ
ts (aan het eind van een woord)	SLUIT-TSADDIE	ץ
k	KOEF	ק
r	REESJ	ר
sj	SJIEN	ש
s	SIEN	ש
t	TAV	ת
t	TAV	ת

stil	ALEF	א
b	BET	ב
v	VET	ב
g (als in goal)	GIMMEL	ג
d	DALET	ד
h (stil aan het eind van een woord)	HEE	ה
w	WAW	ו
z	ZAJIEN	ז
ch	CHET	ח
t	TET	ט
j	JOED	י
k	KAF	כ
ch	CHAF	כ
ch (aan het eind van een woord)	SLUIT-CHAF	ך
l	LAMED	ל
m	MEM	מ
m (aan het eind van een woord)	SLUIT-MEM	ם

OVERZICHT KLINKERS

ie	chirik	·
ie	chirik malee	יְ
i	chirik + sjewa	: ·

o	cholam malee	וְ
o	cholam	·
o	chataf kamats	׃
o	kamats chatoef	ַ
osj	cholam + sjien	מִשֶּׁה
wo	waw + cholam	וְ

oe	koeboets	׃
oe	sjoeroek	וְ
oej	sjoeroek + joed	וְיְ

a	kamats	ַ
a	patach	ֶ
a	chataf patach	ֶ׃
aj	chataf + joed	יְֶ
aj	kamats + joed	יְַ
ach (aan het eind van een woord)	patach genoeva	ֶּ

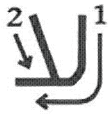

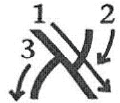
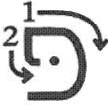

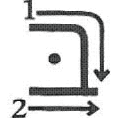
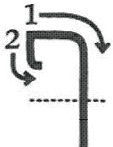
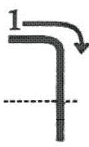

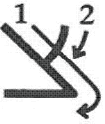

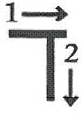
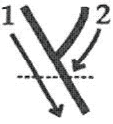

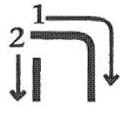
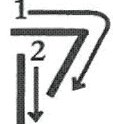
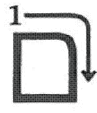

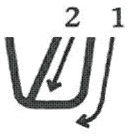

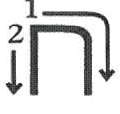
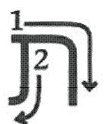
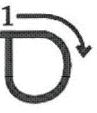
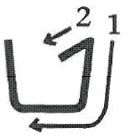
ee (als in feest)	tseree	ִ׃
ee	tseree + joed	יְִ׃
è (als in hek)	segol	ֹ׃
è	chataf segol	ֹ׃׃
è	segol + joed	יְֹ׃
e (als in de)	sjewa	ֵ

stil	stille sjewa	ֵ
eerste sjewa stil, tweede sjewa e	dubbele sjewa	ֵֵ

OVERZICHT WOORDEN PER LES

PLUS WOORDEN	KLINKERS	LETTERS	KERNWOORD	LES
בַּת	- ַ	ש ב ת	שֶׁבֶת	1
גָּג	---	ד ג	דָּג	2
שָׁמֶשׁ	.	א מ	אָבָא אָמָא	3
הָ, אִשָּׁה	---	צ ה	מִצָּה הַגָּדָה	4
מִי? בֵּית, בַּ-- בַּבֵּית, אִישׁ, אֲדָמָה צִיּוּת, שָׁנָה	יְ	נ י	אָנִי יָד	5
מֶה? שׁוֹק, גֵּן	וּוּי	ק ן	קְדוּשׁ יַיִן	6
מִיָּם גֵּיר קָרָא, אָדָר פָּנִים אָדָם	---	פ ר ם	פּוּרִים	7
אֲתָהּ, תַּחַת, חֲתוּל, הֶרְחַמְנָה, חַיִּים, חַג	---	ח ל	חֻלָּה	8
אֲנַחְנוּ	(stil) ;	ב	הַבְּדִלָה	9
אֲתָ, מְשַׁפָּחָה, בֵּר מִצְוֹת בַּת מִצְוֹה מְצָרִים הַתְּקוּהָ	;	ו	מִצְוֹה	10
בַּכֶּתֶה עַל עַל-יָד עֲמִידָה, כֶּתֶה שְׁבוּעַ	---	כ ע	עֲבָרִית כֶּפֶה	11
מִגֵּן דּוֹד, יֶלְדָה, יֶלְדָה, דָּגֵל מַחְבֵּרָת, שְׁמִיחָה, סְדוּרָה, תִּיקוּן, פֶּסַח	... ;	ס ש	סְדֵר יִשְׂרָאֵל	12
שָׁל, כָּלֵב, מִסְפָּר, יָפֶה, סְפוּר	---	פ ף	סִפְר אֶלֶף	13
מוֹרָה, מוֹרָה, רַב, לּוֹמֵד, לּוֹמֵדָת, לֹא, כֵּן, קְדוּשָׁה, תּוֹדָה, עוֹלָם, עֲנֵג, יוֹם טוֹב	וּ	ט	שְׁלוֹם בְּקָר טוֹב	14
מִזֵּל טוֹב, בְּבִקְשָׁה, אוֹהֵב, אוֹהֶבֶת, עִם, וְ, יְרוּשָׁלַיִם, תְּאֵנָה, זֵית, תְּפוּז, מְזַרְח	(u) ;	ז	מְזוּזָה	15
מַחְזוֹר, סְלִיחָה, כֶּסֶא, בֵּית כְּנֶסֶת, גְּדוּל, קֶטָן, תְּפוּזָה, לּוֹחַ, יָרַח, תְּמָר, רִמּוֹן	אח = ח = י	---	חַג שְׁמִיחַ	16
שְׁלַחַן, כּוֹכַב, עֲכָבֵר, אִיפֶה? סְכוּת	וּ = ו	כ	בְּרָכָה סְפָה	17
בֵּית סִפְר, עֵץ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל	וּ = ו	ץ	עֵץ חַיִּים מְצוּת	18
שְׁמֵן, יַיִ	ח = ך = י	ך	מֶלֶךְ	19
	.. ;	ש (osj)	מֹשֶׁה	20

OVERZICHT SCHRIJFLETTERS (vereenvoudigde versie drukletter)

ajien		joed		alef	
pee		kaf		bet	
sluit-fee		sluit-chaf		gimmel	
tsaddie		lamed		dalet	
sluit-tsaddie		mem		hee	
koef		sluit-mem		waw	
reesj		noen		zajien	
sjien / sien		sluit-noen		chet	
tav		samech		tet	

LESSCHEMA הוי, ik lees Ivriet!

De lessen uit הוי, ik lees Ivriet! zijn opgebouwd volgens een vast schema van zeven stappen. Meer specifieke en inhoudelijke aanwijzingen vind je in de beschrijving per les.

STAP 1

HERHALEN (klassikaal)

Begin je les met een korte herhaling van de letters en klinkers die de kinderen in de voorgaande lessen hebben geleerd. Doe dit in de vorm van een spelletje. Kijk voor ideeën in de aparte lessen en in de bijlage SPELLETJES.

DIT IS EEN VAN DE BELANGRIJKSTE ONDERDELEN VAN DE LES! Sla deze stap niet over. Door aan het begin van de les te herhalen zorg je ervoor dat de leerstof uit de vorige les beklijft. Zorg ervoor dat je altijd de flitskaarten met de kernwoorden en de losse Hebreeuwse letters bij je hebt. Let erop dat de leerlingen alleen die letters en klinkers te zien krijgen die ze al geleerd hebben: iedere les komen er dus een paar bij. Vraag niet naar de *naam* van de letter, maar naar de *klank* en doe dit op een actieve manier. Dus niet: *welke letter is de sjen?* maar: *welke klank maakt deze letter?* (SJU).

Besteed aandacht aan het huiswerk (extra werkbladen, oefenen) dat je de vorige keer hebt opgegeven en beloon de leerlingen met een הוי-sticker.

STAP 2

KERNWOORD INTRODUCEREN (klassikaal)

Iedere les is opgebouwd rondom een kernwoord. In de meeste gevallen zijn dat joodse woorden, zoals *mezoeza*, *mitswa* of *kiddoesj*. Aan de hand van het kernwoord worden de nieuwe letters en klinkers aangeleerd.

Vertel niet wat het kernwoord van de les is, maar laat het de leerlingen raden door aanwijzingen te geven. Bijvoorbeeld bij het kernwoord מְצִיָּה: *je kunt het eten; het is dun en het kruimelt; de kleur is wit met bruin; we eten het als het Pesach is* enzovoorts.

Soms is het kernwoord een eenvoudig woord in het Ivriet dat de meeste leerlingen niet zullen kennen, bijvoorbeeld גָּד. Laat ze het dan eerst in het Nederlands raden: *het is een dier dat in het water leeft, je kunt het eten* enz. Zodra de kinderen geraden hebben dat het om een vis gaat, vertel je dat *vis* in het Ivriet *dag* is. Zorg ervoor dat de leerlingen het kernwoord goed kunnen uitspreken en dat ze weten wat het betekent voordat je verder gaat met de les.

STAP 3

KERNWOORDEN IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (auditief)

Hak samen met de leerlingen het kernwoord in stukjes. Doe het eerst zelf voor: פּוֹרְיֵם is PU OE RU IE M → POERIEM. Herhaal dit een paar keer, zowel klassikaal als per kind apart. Gebruik de woorden HAKKEN (= woord in klanken verdelen) en PLAKKEN (= van de losse klanken weer een woord maken): je leerlingen kennen deze woorden van school. Maak de bijbehorende handgebaren: bij HAKKEN beweeg je de zijkant van je handen van boven naar beneden; bij PLAKKEN veeg je alles weer bij elkaar.

Let op: als je tegenover je leerlingen staat, begin dan zelf LINKS.

→ **Met name voor zwakkere leerlingen is dit een prima oefening!**

STAP 4**NIEUWE LETTERS SCHRIJVEN (visueel)**

Schrijf het kernwoord samen met de leerlingen met behulp van de losse letters. Voorbeeld: **ישראֵל**. Welke letter hoor je het eerst? (JU). Hebben we de letter die JU doet al gehad? (ja). Laat daarna een van de leerlingen deze letter aanwijzen uit de losse letters. Behandel de overige letters en klinkers op dezelfde manier. Bij een letter die de leerlingen nog niet hebben geleerd (in dit geval de **ש**) laat je ze de nieuwe letter zien. Bekijk samen hoe de letter er uitziet (stip, drie 'vlaggetjes' etc) en doe een paar korte lees oefeningen met behulp van de losse letters, waarin je de nieuwe letter combineert met letters en klinkers die de leerlingen al kennen.

Laat ze daarna de nieuwe letter in het boek schrijven. Ga op deze wijze verder met de rest van het kernwoord: bekende letters uit de losse letters zoeken, nieuwe letters aanleren en schrijven. Stel zo het hele kernwoord samen uit de losse letters en laat daarna pas de flitskaart zien.

STAP 5**NIEUWE LETTERS EN KLINKERS OEFENEN (klassikaal)**

Doe de lees oefeningen uit de les (zie hiervoor de instructies per les).

STAP 6**WERKBLADEN (klassikaal, groepjes of zelfstandig)**

Leg iedere oefening duidelijk uit, zodat de leerlingen weten wat er van ze verwacht wordt. Doe het eerste deel van een oefening klassikaal. Zodra je merkt dat de leerlingen de oefening begrijpen kun je ze zelfstandig laten werken. Volg de instructies per les en laat de kinderen de nieuwe leerstof oefenen aan de hand van de werkbladen. Hierbij kun je ze in hun eigen tempo laten werken. Kijk de oefening na zodra een leerling hiermee klaar is.

SIDOER**Woordenschat Sidoer**

De woordenschat van deze oefeningen is gebaseerd op de sidoer. Kijk voor de vertaling in de handleiding per les. Het is niet de bedoeling dat de leerlingen de woorden gaan vertalen, vraag af en toe naar de betekenis van een bekend woord.

PLUS**Aanvullend materiaal: woordenschat Ivriet**

Deze oefeningen zijn bedoeld voor vlotte leerlingen (extra woordenschat Ivriet). Let op: het woord PLUS staat alleen in de handleiding, niet in het leerlingenboek! Meer aanvullend materiaal kun je downloaden bij XTRA (zwakke leerlingen) of XTRA PLUS (verrijkingsstof).

STAP 7**NIEUWE LETTERS EN KLINKERS HERHALEN (klassikaal of groepjes)**

Sluit de les af met een korte lees oefening. Mail de huiswerkkaart met het nieuwe kernwoord naar de ouder(s), met de oefenstof voor de komende week (lees oefeningen en de aanvullende oefeningen op ikleesivriet.nl).

TOETS**EVALUATIE (individueel)**

In het lesboek (in deel 1 op blz. 88 en 89 en in deel 2 op blz. 84 en 85 staat per les een toets. Deze maken duidelijk welke kinderen moeilijkheden hebben met lezen, wat precies het probleem is en welke extra oefeningen het meest geschikt zijn. Uitgebreidere instructies vind je bij TOETSEN.

VOORBEREIDENDE LES

Deze les vertelt over verschillen tussen Nederlands en Ivriet en bereidt de leerlingen voor op de eerste echte leesles. Het lesschema wijkt af van de 'zeven stappen' uit het lesschema.

INLEIDING

Andere letters

Neem een aantal teksten mee zoals kranten, tijdschriften en kinderboeken die in een verschillend alfabet zijn geschreven zijn (bijvoorbeeld Nederlands, Ivriet, Arabisch en Chinees). Spreek er met de kinderen over dat ze op school nu in groep 3 zitten. Wat leer je in groep 3? Lezen! Maar kun je nu alles lezen? Vraag de kinderen de teksten te bekijken en je te vertellen wat ze wel en wat ze niet kunnen lezen. Waarom niet? De letters zijn anders, die moet je eerst leren voordat je de woorden kunt lezen.

Geef de kinderen de opdracht om goed naar de kranten etc te kijken. Hebben ze sommige van deze letters wel eens ergens gezien? Laat de kinderen zelf vertellen. Doe daarna alle teksten weg behalve het Ivriet en vertel de kinderen (indien nodig) dat dit Ivriet / Hebreeuws is. In welk land spreken ze Ivriet? (Israël). Waar zie je deze letters nog meer? (sjoel, soms thuis bijvoorbeeld op mezoeza, kalender etc).

VERSCHILLEN

Verschillen tussen Ivriet en Nederlands

Laat de kinderen goed naar de teksten in het Ivriet kijken en vraag ze om er iets over te vertellen. Waarin verschilt het van Nederlands? Mogelijke antwoorden:

- de letters zijn heel anders dan Nederlandse letters
- een boek of krant in het Ivriet gaat 'achterstevoren'
- Ivriet gaat van rechts naar links
- er staan puntjes en tekenjjes boven en in de letters
- er zijn geen hoofdletters

BEKENDEN

Bekende woorden in het Ivriet

De meeste kinderen kennen wel een paar woorden in het Ivriet, ook al kunnen ze de taal nog niet lezen. Vraag niet in het wilde weg maar in categorieën, bijvoorbeeld: 'als je aan sjoel denkt, weet je dan een woord in het Ivriet?'. Help de kinderen met aanwijzingen om samen zoveel mogelijk woorden te vinden. Zo krijgen ze het gevoel dat ze er best al iets van afweten, waardoor ze gemotiveerd raken om Ivriet te leren.

Voorbeelden:

Sjoel: Tora, jad, taliet, sidoer, choemasj

Bijzondere dagen: Rosj Hasjana, Jom Kipoer, Soekot, Chanoeka, Sjabbat

Voedsel: challa, matsa, falaffel, kosjer

Wensen: sjabbat sjalom, sjana tova, chag sameach

Joodse voorwerpen: sjofar, mezoeza, taliet, chanoekia, sevivon, sjamasj

TIPS

Neem zelfgebakken koekjes mee in de vorm van Hebreeuwse letters (bv van twee laagjes bladerdeeg met honing ertussen). Indien mogelijk kun je de kinderen ook zelf letters laten uitsteken uit deeg en de koekjes tijdens de les bakken. Of geef ieder kind een plak cake met een letter van slagroom, jam of honing.

Maak voor ieder kind een badge met zijn of haar naam in het Ivriet (schrijf de namen met potlood in drukletters, zet er ook de klinkers bij). Laat de kinderen de letters overtrekken met viltstift en de badge verder versieren.

LES 1

Behandelen: Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 4 tot en met 8

Kernwoord: שַׁבָּת

Nieuwe letters: ת ש ב

Nieuwe klinkers: - ך

Internet: les 1

In deze eerste echte leesles leren de kinderen het woord SJABBAT lezen. Het is een intensieve les, neem er ruim de tijd voor. De handleiding voor deze eerste les is gedetailleerd, zodat je precies weet wat er van je verwacht wordt. Combineer deze leesles indien mogelijk met een les over sjabbat.

STAP 1

HERHALEN

Herhaal kort de verschillen tussen Ivriet en Nederlands die je in de voorbereidende les besproken hebt. Vertel de leerlingen dat ze vandaag hun eerste echte woord in het Ivriet gaan leren lezen.

STAP 2

KERNWOORD INTRODUCEREN

Laat de kinderen het kernwoord שַׁבָּת raden aan de hand van aanwijzingen: het woord dat we gaan leren is een heel bijzondere dag, die dag hebben we iedere week enzovoorts. Houd bij je vragen rekening met de achtergrond van je leerlingen. Ga door totdat de meeste kinderen het woord weten (vinger opsteken als je denkt dat je het weet, maar nog niets zeggen). Zodra het woord SJABBAT geraden is laat je het alle kinderen een keer zeggen, zodat je er zeker van bent dat ze het goed uitspreken. Doe dat op een speelse manier, vraag bijvoorbeeld: welk woord gaan we vandaag leren? Wat is een heel bijzondere dag? etc. De kinderen antwoorden om beurten: SJABBAT.

STAP 3

KERNWOORD IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF)

Nu de leerlingen het kernwoord kunnen zeggen, ga je het in stukjes hakken om de verschillende klanken te onderscheiden. שַׁבָּת heeft zes klanken: SU-JU-A-BU-A-TU → SJABBAT. Dit is een heel belangrijk onderdeel van je les, het bereidt de kinderen voor op het aanleren van de letters en de klinkers.

**→ Het accent ligt op de klanken van een woord, niet op de lettergrepen!
Gebruik bij 'hakken' en 'plakken' de bijbehorende handgebaren (zie blz 6).**

STAP 4**NIEUWE LETTERS SCHRIJVEN (VISUEEL)**

Vraag: wat is het eerste dat je hoort in SJABBAT? (SU).

Het gebeurt soms dat kinderen als antwoord SJA geven in plaats van SU.

Herhaal in dat geval je vraag: ja, het begint met SJA, maar SJA kun je ook nog in stukjes hakken. Wat is het eerste dat je hoort in SJA? (SU). Vraag daarna naar de tweede klank: JU.

sjien שׂ

Zodra de kinderen weten dat sjabbat begint met SU en JU laat je de losse letter שׂ zien. Vertel de kinderen dat deze letter SJU doet.

Vraag wie iets bijzonders over de שׂ kan vertellen. (Mogelijke antwoorden: voor SJUH heb je in het Nederlands twee letters nodig en in het Ivriet maar één; de letters zijn anders dan Nederlandse letters; de letter heeft een stip).

→ **Vertel niets over de sien שׂ en laat deze letter ook niet zien.**

patach פַּ

Vraag: wat hoor je na SJU? Goed zo, A. Zet de פַּ (patach) onder de sjien: שַׂ. Dit is SJA. Hoe krijgen we de A? Laat de kinderen zelf antwoorden: door het kleine streepje etc. Praat er nog evenover door: wat is er zo bijzonder aan de A? (klein lijntje, onder de letter enz).

→ **Leer de kinderen niet de naam patach.**

blz 5

De sjien en de patach overtrekken en schrijven. Doe het eerst voor op het bord en laat de kinderen oefenen met schelpzand of op een toverlei voordat ze de letter met potlood in het boek schrijven.

→ **Let op de goede schrijfrichting en volgorde!**

bet בּ

Vraag: wat hoor je in het woord sjabbat na SJA? Nadat je het goede antwoord gekregen hebt, haal je de שׂ en de patach weg en zet je er een בּ voor in de plaats. Leg uit dat deze letter de BU klank maakt.

→ **Vertel niets over de vet בּ en laat deze letter ook niet zien.**

kamats כּֿ

Zet de patach onder de בּ en vraag: wat denk je dat er nu staat? (BA). Het woord שַׁבָּת wordt geschreven met een kamats onder de bet, dus leer de kinderen deze klinker ook: hier staat כּֿ BA en (wissel patach door kamats) nu staat er ook כּֿ (BA). Zie je dat? כּֿ is BA en כּֿ is ook BA. Wie kan iets vertellen over פַּ en פַּֿ? Goed zo, ze doen allebei A.

Maak met de losse letters שַֿׂ. Vraag de kinderen te lezen wat er staat (SJABA).

blz 5

Schrijf de בּ eerst voor op het bord. Laat daarna de bet en de kamats overtrekken en schrijven. Let er op dat je leerlingen de punt in de בּ niet vergeten en dat de letter niet op een כּ of כּֿ lijkt.

tav ת Maak met de losse letters טָוּ. Vraag de kinderen: wat staat hier? (SJABA). Wat hebben we nog nodig om er SJABAT van te maken? (TU). Voeg daarna de ת aan het woord toe en vraag: wat denk je dat er nu staat? Goed zo, SJABAT. Jullie kunnen nu je eerste woord in het Ivriet lezen! Wat voor geluid maakt de letter ת? En als ik de _er onder zet, wat staat er dan? (TA) etc.

blz 5 Schrijf de ת eerst voor op het bord. Laat daarna de tav overtrekken en schrijven, inclusief de 'teen' zodat het geen ט lijkt.
Laat je leerlingen het woord טָוּ zoeken op het challekleedje onderaan.

Vat samen wat de kinderen tot nu toe hebben geleerd: jullie kunnen nu een echt woord in het Ivriet lezen: SJABBAT. Wat is er zo bijzonder aan de letters van טָוּ? Laat de kinderen zelf met antwoorden komen: andere letters, van rechts naar links, de A kun je op twee manieren schrijven, sommige letters hebben een puntje enzovoorts.

STAP 5

NIEUWE LETTERS OEFENEN

blz 4 Laat de kinderen aan de hand van de vier plaatjes over sjabbat vertellen. Lees het verhaaltje voor en stop steeds bij het woord טָוּ. Laat dit naar keuze door een van de leerlingen of door iedereen tegelijk zeggen.

blz 8 Wat is het eerste woord? Wat staat er? SJU en A = SJA. Herhaal dat ze eerst de letter moeten lezen en daarna pas wat er onder staat. Vraag wie het tweede woord kan lezen. Lees om de beurt de woordjes in rij 1 en 2. Dit zijn de woorden met de eenvoudigste lettercombinaties (regel 1: *letter + klinker*; regel 2 *letter + klinker + letter + klinker*). Lees daarna regel 3 en 4. Regel 3 heeft de (eenvoudige) combinatie *klinker + letter + klinker + letter* terwijl regel 4 veel moeilijker is: *letter + klinker + letter*. Let goed op of er kinderen zijn die problemen hebben met regel 4, geef ze dan extra oefeningen met de losse letters en een EXTRA werkblad.
Regel 5-7: lees deze regels ook van boven naar beneden, regel 5 helpt dan om regel 6 en 7 beter te lezen. (de gekleurde lettergrepen zijn hetzelfde).

STAP 6

WERKBLADEN

Neem alle opgaven zelf van tevoren door, zodat je precies weet wat de leerlingen moeten doen. Leg bij iedere oefening duidelijk uit wat er verwacht wordt en doe het eerste gedeelte klassikaal. Laat daarna de leerlingen die dat kunnen zelfstandig werken.

blz 6 **Zoek de letters:** de aangegeven letters omcirkelen.
Kernwoord zoeken. Let op dat de kinderen de letters niet van links naar rechts omcirkelen!
Kernwoord schrijven: het woord טָוּ op de challekleedjes schrijven.

blz 7

Oefening 1 Zorg ervoor dat alle kinderen weten hoe de voorwerpen op de plaatjes heten: *sjofar, banaan, Tora*. Laat ze daarna de letter omcirkelen waarmee het woord begint.

Oefening 2 Voor wie eerder klaar is: de woorden in de sjabbatkaarsen lezen, met zijn tweeën (elkaar controleren) of alleen (jij controleert als het kind denkt alles goed te kunnen lezen).

STAP 7**NIEUWE LETTERS HERHALEN**

Herhaal aan het eind van je les de nieuwe letters en klinkers. Laat de leerlingen om de beurt de woorden van regel 5, 6 en 7 op bladzijde 8 lezen. Mail de huiswerkkaart naar de ouder(s), inclusief de oefeningen op internet.

TOETS**Evaluatie**

Neem bij een paar leerlingen de toets over les 1 af (op blz 88 in het leerlingenboek). Je hoeft hiermee niet te wachten tot het eind van de les. Een goed moment is tijdens stap 6. Je hoeft niet alle kinderen iedere les te testen, zorg er wel voor dat dit bij goede leerlingen eens in de 3 à 4 lessen gebeurt, zwakkere leerlingen kun je vaker testen om te weten waar ze precies problemen mee hebben.

Test voor deze les bijvoorbeeld de leerlingen die de oefeningen bij stap 5 erg moeilijk vonden. Test niet alle kinderen tegelijk, maar roep ze een voor een bij je terwijl de rest van de groep doorgaat met de werkbladen.

→ **Lees vooraf de instructies bij het onderdeel TOETSEN!**

TIP**CHALLEKLEEDJE**

Het is leuk om de leerlingen na afloop van deze eerste leesles een challekleedje te laten maken waarop ze zelf שבת schrijven, bijvoorbeeld met textielstiften en/of glitter op grote witte zakdoeken.

BLADZIJD 8 FONETISCH

1	SJA	BA	TA	TA
2	SJABA	SJATA	TABA	BASJA
3	BABA	SJASJA	SJATA	BATA
4	BAB	SJASJ	SJAT	BAT
5	SJAT	BASJ	BAT	SJAB
6	SJASJAT	BABASJ	SJABAT	BASJAB
7	BASJAT	SJABASJ	BABAT	SJABAB

LES 2

Behandelen:	Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 9 tot en met 14
Kernwoord:	דָּג
Nieuwe letters:	ג ד
Nieuwe klinkers:	geen
Herhalen:	ש ב ת
Aandachtspunt:	uitspraak gimmel
Extra materiaal:	viltstiften of kleurpotloden (rood, groen, blauw, geel en paars)
Internet	les 2

STAP 1

HERHALEN

Laat ieder kind een paar woorden van bladzijde 8 lezen, geef ze in ieder geval wat extra aandacht en natuurlijk een complimentje! Deel de stickers uit of bewaar ze tot een ander moment.

Oefen de letters uit de vorige les aan de hand van een SPELLETJE. Leg bijvoorbeeld alleen de letters en klinkers die de kinderen al kennen (dus sjen, bet en tav en de klinkers patach en kamats) als losse letters op tafel. Vraag een van de leerlingen om de letter aan te wijzen die BU doet. Leg de nadruk op de *klank* van de letter en niet op de *naam*: sommige kinderen vinden het verschil erg moeilijk en lezen BET in plaats van BU. Ga zo verder: vraag om de letter te pakken die SJU doet enzovoorts. Bij A kunnen twee klinkers worden gekozen: ך en ך. Wijst een kind één van beide aan, zeg dan dat het goed is en vraag of er nog een andere is die ook A doet. Andere mogelijkheid: leg de letters en klinkers omgekeerd op tafel. Laat om de beurt een kind een letter omdraaien en je vertellen welke klank de letter maakt.

STAP 2

KERNWOORD INTRODUCEREN

Laat de flitskaart met het woord דָּג zien. De kinderen raden aan de hand van aanwijzingen wat het Nederlandse woord is: het is een dier dat in het water leeft, het kan heel goed zwemmen; je kunt het eten; het wordt vaak op sjabbat gegeten. Ga zo door tot de meeste kinderen denken dat ze weten welk woord je bedoelt (vinger opsteken maar nog niets zeggen) en laat daarna een van de leerlingen het antwoord in het Nederlands geven. Vertel daarna dat VIS in het Ivriet דָּג is. Oefen de uitspraak DAG een paar keer, de gimmel is voor Nederlandse kinderen een moeilijke letter. Let op dat ze er geen *dach* of *dak* van maken.

STAP 3

KERNWOORD IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF)

Zodra de kinderen het kernwoord goed kunnen zeggen ga je het in stukken hakken. דָּג heeft drie klanken: DU- A - GU → DAG.

STAP 4

NIEUWE LETTERS SCHRIJVEN (VISUEEL)

dalet ך

Vraag: wat is het eerste dat je hoort in גך? (DU). Hebben we al geleerd welke letter DU doet? (Nee). Laat de dalet zien en wijs op de bijzonderheden: zie je hoe de letter er uitziet? Hij heeft twee lijntjes, het bovenste lijntje steekt een beetje uit. Oefen voordat je verder gaat de dalet in combinatie met de letters en klinkers uit de vorige les, gebruik hiervoor losse letters.

Begin met de combinatie *letter + klinker*, bijvoorbeeld ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ en daarna *letter + klinker + letter + klinker*: ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ. Als dit goed gaat ga je verder met de moeilijkere combinatie *letter + klinker + letter*: ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ. En vervolgens *letter + klinker + letter + klinker + letter*: ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ ךַ.

➔ **Vertel niets over de reesj ך en laat deze letter ook niet zien.**

blz 10

De dalet overtrekken en schrijven. Doe het eerst voor op het bord en laat de kinderen oefenen met schelpzand of op een toverlei voordat ze de letter met potlood in het boek schrijven (zie inleiding).

➔ **Let op de goede schrijfrichting!**

gimmel ך

Leg met de losse letters ך neer en vraag wat er staat (DA). Vraag de kinderen of ze nog weten wat een *vis* in het Ivriet is (DAG). Welke klank hebben we nog nodig om van DA DAG te maken? (GU). Leg גך neer. Vraag: wat denken jullie dat er nu staat? (DAG). Welke klank hoort bij de ג? (GU). Haal ך weg en leg er ך voor in de plaats. Wat staat er nu? (GAG).

Oefen de letters en klinkers die de kinderen al kennen in combinatie met de gimmel, maar laat in eerste instantie de dalet weg. (Sommige kinderen halen twee letters die tegelijkertijd worden aangeleerd door elkaar, of die nu wel of niet op elkaar lijken).

Begin met de gemakkelijkste combinaties (*letter + klinker*, bijvoorbeeld גך גך etc) en ga daarna verder met *letter + klinker + letter*: גך גך גך גך גך גך גך גך.

➔ **Vertel niets over de noen ך en laat deze letter ook niet zien.**

blz 10

Schrijf de ך eerst voor op het bord. Laat daarna de gimmel in het boek overtrekken en schrijven, en daarna het hele woord גך. Wie klaar is maakt de oefening onderaan: de goede letter omcirkelen.

STAP 5

NIEUWE LETTERS OEFENEN

blz 9

Laat de kinderen aan de hand van de vier plaatjes over een גך vertellen. Lees het verhaaltje voor en stop steeds bij de woorden גך en גך. Laat ze naar keuze door een van de leerlingen of door iedereen tegelijk zeggen.

blz 13

Regel 2 en 3, 4 en 5, 6 en 7 horen bij elkaar. Ze helpen je leerlingen om het verschil te oefenen tussen woorden eindigend op een klinker en op een medeklinker ('letter').

STAP 6**WERKBLADEN**

Neem alle opgaven zelf van tevoren door, zodat je precies weet wat de leerlingen moeten doen. Leg bij iedere oefening duidelijk uit wat er verwacht wordt en doe het eerste gedeelte klassikaal. Laat daarna de leerlingen die dat kunnen zelfstandig werken.

blz 11**Kleuropdracht**

Laat de kinderen alle letters aanwijzen die DU doen en laat ze die daarna met rood inkleuren. Ga daarna verder met de overige letters.

Vissen vangen

Het woord $\lambda\uparrow$ opzoeken en er een vis omheen tekenen.

blz 12**Eerste letter schrijven**

Vraag de leerlingen je te vertellen wat ze op de plaatjes zien: (van rechts naar links!): *goal, sjammasj, ballon, Tora, sjofar, draak, thee, golf, banaan.*

Met welke klank begint het woord *sjammasj* (SJUH). Welke letter hoort daarbij? Laat ze daarna de letter schrijven.

Goede woord overschrijven**STAP 7****NIEUWE LETTERS HERHALEN****blz14**

Herhaal de nieuwe letters en klinkers. Laat de leerlingen om de beurt de woorden van regel 1 tot en met 5 op bladzijde 14 lezen, ook van boven naar beneden. Mail de huiswerkkaart naar de ouder(s), inclusief de oefeningen op internet.

TOETS**EVALUATIE**

Neem een paar kinderen de toets over les 2 af (blz 88), zie de instructies!

BLADZIJDE 13 FONETISCH

1	SJA	GA	BA	TA	DA
2	GASJA	GATA	GABA	GADA	GAGA
3	GASJ	GAT	GAB	GAD	GAG
4	DASJA	DATA	DAGA	DADA	TADA
5	DASJ	DAT	DAG	DAD	TAD
6	SJAGA	TAGA	BAGA	SJASJA	SJATA
7	SJAG	TAG	BAG	SJASJ	SJAT

BLADZIJDE 14 FONETISCH

1	BAGATA	BADATA	BAGADA	BADAGA	BADASJA
2	GAT	DAT	GAD	DAG	DASJ
3	DAGAT	GADAT	BAGAD	BADAG	GADASJ
4	SJAGAT	SJADAT	TAGAD	SJADAG	TADASJ
5	TAG	BAD	GASJ	GAG	BAG
6	BATAG	SJABAD	DAGASJ	BAGAG	BABAG
7	SJATAG	DABAD	BAGASJ	SJAGAG	SJABAG

LES 3

Behandelen:	Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 15 tot en met 21
Kernwoorden:	אָבא אָמא
Nieuwe letters:	מ א
Nieuwe klinkers:	ֿ (chirek)
Herhalen:	ב ג ד ש ת - ך
Aandachtspunt:	alef ('stille' letter)
Extra materiaal:	kleurpotloden
Internet	les 2

STAP 1

HERHALEN

Vraag wie thuis bladzijde 13 en 14 heeft geoefend en laat ieder kind een paar woordjes lezen. Laat de flitskaarten met **אָבא** en **אָמא** zien en vraag de kinderen je te vertellen wat er staat. Wat betekenen deze woorden? Herhaal daarna de letters en klinkers die de leerlingen tot nu toe kennen, bijvoorbeeld door de losse letters in een zakje te doen en ze er om de beurt een letter uit te laten pakken. Wie weet welke letter het is? (vraag naar de *klank*, niet naar de *naam* van de letter!). Is het antwoord goed, dan mag het doorgaan met de volgende letter; is het fout dan is een volgend kind aan de beurt. Geef de kinderen die de woorden van les 2 goed kunnen lezen de bijbehorende *sticker* of doe dit op een ander moment tijdens of na de les.

STAP 2

KERNWOORDEN INTRODUCEREN

Vraag of een van de kinderen weet hoe je in het Ivriet PAPPА zegt (ABBA). Laat ze vervolgens ABBA aanwijzen op blz 15. Merk je dat je leerlingen aan het raden slaan en het duidelijk niet weten, wijs dan op de illustraties op blz 15: dit is ABBA en dit is ABBA. Laat alle kinderen een keer het woord ABBA zeggen. Voegt een van de kinderen hier aan toe dat MAMMA in het Ivriet IEMA is, dan neem je dat meteen mee, anders vraag je er naar. Oefen zowel het zeggen van ABBA als van IEMA. Laat de flitskaarten in dit stadium nog niet zien.

STAP 3

KERNWOORDEN IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF)

Zodra de leerlingen de kernwoorden goed kunnen zeggen ga je ze in stukjes hakken om de verschillende klanken te onderscheiden. **אָבא** heeft drie klanken: A - BU - A → ABBA net als **אָמא** (IE - M - A) → IEMA.

STAP 4

NIEUWE LETTERS SCHRIJVEN (VISUEEL)

alef א

Vraag de kinderen wat de eerste klank is van ABBA is: A. Laat een kind uit de losse letters de klinkers pakken die A doen: א and א. Vraag daarna naar de tweede klank: BU en laat een kind de letter uitzoeken die daarbij hoort: de ב. Schrijf het woord nu samen met de leerlingen: er komt dus אבּ א of iets dergelijks te staan. Praat erover dat dit er een beetje raar uitziet: een א or een א staat in het Ivriet nooit zomaar los, daar hoort een letter bij. Maak nu אבּ א met de losse letters en vertel dat er ABBA staat. א and א zijn allebei A, maar א and א zijn ook A. Vraag nu of de kinderen weten welke klank de א maakt: geen. Het is een 'stille' letter, die geen geluid maakt. Laat nu met behulp van de flitskaart zien hoe je ABBA in het Ivriet schrijft: met twee keer een alef, dus אבּא.

Oefen korte woordjes met de א in combinatie met de letters en klinkers die de kinderen al geleerd hebben. Vorm deze woordjes met de losse letters en zorg ervoor dat de leerlingen steeds maar één combinatie tegelijk zien.

Voorbeelden: אגא אדא אשא אבא א daarna את אג אב אש אד en vervolgens אבש אבב אבד אבת אבש אבג אבא

blz 16

Schrijf de א eerst voor op het bord. Laat daarna de alef in het boek overtrekken en schrijven. Let er op dat ze aan de goede kant beginnen en er geen soort X van maken.

chirik י

Herhaal de drie klanken van אמיא: IE - M - A. Welke klank hoor je het eerst? (IE). Weten we al hoe we de IE moeten maken? (nee). Werk nu naar de volgende stap toe: dat de kinderen beseffen dat het woord אמיא moet beginnen met een א met een nieuwe klinker er onder.

Doe dat als volgt: leg met de losse letters א neer. Vraag wat er staat (A). Haal de patach weg en vervang deze door een chiriek (IE). Vertel de kinderen dat א IE is. Vraag ze aan te wijzen wat de IE klank maakt (א). Vervang de א door י. Wat staat er nu? (SJIE). Oefen de IE met alle letters die de kinderen tot nu toe hebben geleerd.

→ ***In sommige woorden (bijvoorbeeld mitswa, minjan) wordt de klinker chiriek (א) uitgesproken als I en niet als IE. Dit heeft te maken met open en gesloten lettergrepen, een onderwerp dat te moeilijk is voor je leerlingen. Leer ze dus voorlopig dat א = IE. In les 10 wordt hier verder op ingegaan.***

→ ***Leer de kinderen alleen de klank (ie), niet de naam van de klinker!***

mem מ

Vraag welke klank er na de IE van IEMA komt (M). Hebben we al geleerd welke letter M is? (nee). Laat de kinderen een losse מ zien en leg met de losse letters אמא neer. Vraag naar de laatste klank: A. Laat de kinderen de klinkers die A doen aanwijzen en leg אמא neer. Oefen nu de א and de מ in combinatie met de letters en klinkers uit de vorige lessen: מג מיש מוב מבת מוד, vervolgens אד אב אג את אש en daarna אמא אבב אבש אבג אבת etc. Laat steeds maar één combinatie tegelijk zien!

blz 16

Schrijf de ן voor op het bord. Laat daarna de ן in het boek overtrekken en schrijven, en daarna de alef met verschillende klinkers. Wie klaar is maakt **wie zegt wat?** - de goede klank bij de plaatjes zoeken.

blz 17

Lees deze bladzijde samen en kijk naar de vormen van de klinkers: ך lijkt op een plAnk, ך lijkt op een tAfel en ך lijkt op een wIEl. Deze ezelsbruggetjes zijn belangrijk voor kinderen die moeite hebben om klinkers uit elkaar te houden. Lees de woorden om de beurt en laat de kinderen aangeven of ze er een plank of een wiel bij moeten tekenen.
Wie klaar is maakt de **kleuroefening** onderaan: alleen de vakjes met een ך of een ך kleuren.

STAP 5

NIEUWE LETTERS OEFENEN

blz 15

Laat de kinderen aan de hand van de vier plaatjes vertellen over ךך and ךך. Lees het verhaaltje voor en stop steeds bij de woorden ךך and ךך. Laat ze naar keuze door een van de leerlingen of door iedereen tegelijk zeggen. Doe hetzelfde met de kernwoorden uit de vorige lessen die in het verhaaltje voorkomen.

blz 20

Lees de eerste vier rijen woordjes, ook van boven naar beneden (eenvoudige combinaties met de nieuwe letter ך).

STAP 6

WERKBLADEN

Neem alle opgaven zelf van tevoren door, zodat je precies weet wat de leerlingen moeten doen. Leg bij iedere oefening duidelijk uit wat er verwacht wordt en doe het eerste gedeelte klassikaal. Laat daarna de leerlingen die dat kunnen zelfstandig werken.

blz 18

Woorden afmaken

blz 19

Goede klank bij de letter zoeken.

Zoek in iedere tekening eerst de Hebreeuwse letter. Welke klank hoort daarbij?

STAP 7

NIEUWE LETTERS HERHALEN

blz 21

Herhaal de nieuwe letters en klinkers. Laat de leerlingen om de beurt de woorden lezen, ook van boven naar beneden. De eerste 4 regels zijn eenvoudige combinaties met de nieuwe letter ך, regel 5 en 6 oefenen de klinkers, regel 7 bevat de woorden van regel 6 met een extra lettergreep.

Mail de huiswerkkaart naar de ouder(s) inclusief de oefeningen op internet.

TOETS

EVALUATIE

Laat een paar kinderen de toets over les 3 maken (bladzijde 88). Test ook de leerlingen die geen of weinig moeite hebben met lezen!

BLADZIJE 20 FONETISCH

1	A	IE	MA	MIE	GIE
2	BA	GA	MA	DA	A
3	ATA	IETA	ABBA	IEBA	IESJA
4	GA-A	TA-A	SJA-A	BA-A	DA-A
5	BIET	MIESJ	IET	MIET	TIESJ
6	BAT	MASJ	AT	MAT	TASJ
7	IEBAT	IEMASJ	BIE-AT	BIEMAT	MIETASJ

BLADZIJE 21 FONETISCH

1	GASJ	MAD	GAD	BAT	MAT
2	GIESJ	MIED	GIED	BIET	MIET
3	AGIESJ	AMIED	AGIED	ABIET	AMIET
4	TAGIESJ	TAMIED	TAGIED	TABIET	TAMIET
5	MAG	DASJ	AD	MASJ	ASJ
6	MIEG	DIESJ	IED	MIESJ	IESJ
7	BAMIEG	ADIESJ	MA-IED	GAMIESJ	GA-IESJ

LES 4

Behandelen:	Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 22 tot en met 27
Kernwoorden:	מַצָּה הַגָּדָה
Nieuwe letters:	צ ה
Nieuwe klinkers:	geen
Herhalen:	א ב ג ד מ ש ת . . .
Aandachtspunt:	hee (uitspraak)
Extra materiaal:	hagada, matze, kleurpotloden
Internet	les 3

STAP 1

HERHALEN

Oefen de letters en de klinkers die de leerlingen tot nu toe kennen aan de hand van een SPELLETJE. Zorg ervoor dat je de manier waarop je de letters en klinkers herhaalt iedere les afwisselt, zodat dit belangrijke onderdeel van je les een uitdaging blijft en geen sleur wordt. Kijk voor ideeën bij SPELLETJES.

STAP 2

KERNWOORDEN INTRODUCEREN

Laat de kinderen een hagada zien. Wanneer gebruiken we dit boek? (Pesach, bij de seider etc). Wie weet hoe dit boek heet? (HAGADA). Laat alle kinderen het woord HAGADA zeggen en let op dat ze de h aan het begin van het woord uitspreken. Let ook op de uitspraak van de gimmel.

Vertel de kinderen dat het tweede woord ook met Pesach te maken heeft en laat ze raden wat het is aan de hand van aanwijzingen: je kunt het eten, het is dun en hard etc. Laat eventueel een matze zien. Leer de kinderen dat we in Nederland meestal mätze zeggen, maar in Israel matsá. Oefen de uitspraak van MATSA.

STAP 3

KERNWOORDEN IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF)

הַגָּדָה heeft zes klanken: HU - A - GU - A - DU - A → HAGADA en מַצָּה heeft er vijf: M - A - TU - SU - A → MATSA

STAP 4

NIEUWE LETTERS SCHRIJVEN (VISUEEL)

hee ה

Behandel de nieuwe letter op de bekende wijze. Schrijf samen het woord hagada. Je komt waarschijnlijk uit op הַגָּדָה of הַגָּדָה. Beide antwoorden zijn op zich goed. Vertel de kinderen dat er inderdaad 'hagada' staat. Maar dit is niet zoals je het spelt. Zet nu een ה aan het eind van het woord en laat de flitskaart met הַגָּדָה zien.

De volgende stap is om de kinderen te leren dat de ה alleen wordt uitgesproken wanneer er een klinker onder staat. Leg met de losse letters הַגָּדָה en הַגָּדָה neer. Vertel dat je deze twee woorden precies hetzelfde uitspreekt: HAGADA. Vraag nu welk geluid de ה aan het eind van een woord maakt (geen). Je spreekt de ה alleen uit als h wanneer er een klinker onder staat. Oefen dit een paar maal in verschillende combinaties met de losse letters, bijvoorbeeld met woorden uit de leesoefening op bladzijde 26.

blz 23

Doe de ה eerst voor op het bord. Laat daarna de hee in het boek overtrekken en schrijven.

tsaddie ז

Herhaal de klanken van מִצָּה: M A TUH SUH A. Wat is de eerste klank? (M). Laat de kinderen de מ aanwijzen uit de losse letters en vraag naar de volgende klank (A). Ook die is bekend: א of א . Reken beide antwoorden goed maar leg met de losse letters מִ neer. Vraag welke klank ze na מ horen: TU. En daarna? S. Laat de ז zien en vertel dat deze letter TSU doet. Wie kan er iets bijzonders over de ז vertellen? Mogelijke antwoorden: voor TSU heb je in het Nederlands twee letters nodig en in het Ivriet maar één, de ז heeft twee 'vlaggetjes' aan de bovenkant etc.

Schrijf nu samen met de kinderen het woord matsa met behulp van de losse letters. Je komt waarschijnlijk uit op מִצָּה. Vertel ze dat er inderdaad matsa staat, maar dat je het anders schrijft, er moet nog een letter bij. Welke? De kinderen zullen de ה of de א noemen. Reken beide antwoorden goed maar laat daarna de flitskaart zien: מִצָּה schrijf je met een ה aan het eind. Oefen de ז in verschillende combinaties met de losse letters en klinkers, gebruik eenvoudige woorden uit de oefening op bladzijde 27.

blz 23

De ז tsaddie in het boek overtrekken en schrijven en daarna het woord מִצָּה. Vraag de kinderen om de beurt een van de Nederlandse woorden in de matze te lezen. Welke letters doen TS?

STAP 5

NIEUWE LETTERS OEFENEN

blz 22

Laat de kinderen aan de hand van de vier plaatjes bovenaan over מִצָּה en הַגָּדָה vertellen. Lees het verhaaltje op de bekende wijze.

Extra: zoek in de hagadot naar de kernwoorden הַגָּדָה en מִצָּה.

Het woord אַבְּאָה staat in Chad Gadjah, en in Dajeenoe vind je הַשְּׁבֵת. Erg leuk voor je leerlingen om deze woorden te herkennen!

blz 26

Deze bladzijde oefent de letter ה. Laat ieder kind een paar woordjes lezen, ook van boven naar beneden.

blz 27

Deze bladzijde oefent de letter ז. Laat ieder kind een paar woordjes lezen, ook van boven naar beneden.

STAP 6**WERKBLADEN**→ *Denk aan de voorbereiding!***blz 24**

De tien plagen Laat ze in de hagada zien en er laat de leerlingen er kort over vertellen. Maak daarna de oefening: Nederlandse en Hebreeuwse letters bij elkaar zoeken.

הגדה schrijven onder de plaatjes die met Pesach te maken hebben.

blz 25 PLUS

Het lidwoord הַ. Oefen dit met de woorden die de kinderen al kennen: **שַׁבַּת** . **דָּג אֲבָא אִמָּא בֵּת שְׁמִישׁ גַּג מְצָה** . Wijs erop dat in de aanwijzingen bij de puzzel komt het woord *de* of *het staat*. Wat vul je in bij *de sjabbat*? (**הַשַּׁבַּת**). De oplossing is **הַהגדה**. Hoe zou je *de hagada* zeggen? (**הַהגדה**)

STAP 7**NIEUWE LETTERS HERHALEN****blz 26 en 27**

Herhaal de nieuwe letters en klinkers. Laat de leerlingen om de beurt een paar woorden lezen, ook van boven naar beneden.

TOETS**EVALUATIE**

Laat een paar kinderen de toets over les 4 maken (bladzijde 88). Zorg ervoor dat je alle kinderen uit de groep nu minstens eenmaal hebt getest.

BLADZIJDE 26 FONETISCH

1	HA	GA	DA	HIE	MA
2	MA	BA	GA	SJA	DA
3	HAMA	HABA	HAGA	HASJA	HADA
4	IEMA	IEBA	IEGA	IESJA	IEDA
5	IETA	MIEDA	BIETA	SJIEDA	GIESJA
6	GA-A	AHA	GADA	DAHA	BA-A
7	HASJABAT	HADAG	HA-IEMA	HABAT	HASJAMASJ

BLADZIJDE 27 FONETISCH

1	TSADA	TSAMA	TSATA	ATSA	TSAMA
2	IETSA	MIETSA	BIETSA	DIETSA	GIETSA
3	MAD	MIED	TSAD	MIEG	TSAT
4	TSAMAD	TSAMIED	BATSAD	TSAMIEG	MIETSAT
5	MAGIED	DIETSAT	MAGIESJ	BIETSAT	MATSIET
6	HAGASJA	HATASJA	HATSATA	HAGADA	HATSAGA
7	HAGASJA	HATASJAT	HATSATAT	HAGADAT	HATSAGAT

LES 5

Behandelen:	Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 28 tot en met 37
Kernwoorden:	אָנִי יָד
Nieuwe letters:	נ י
Nieuwe klinkers:	י
Herhalen:	א ב ג ד ה מ צ ש ת
Aandachtspunt:	joed is j maar ook ie
Extra materiaal:	jad, sevivon, potloden
Internet	les 4

STAP 1

HERHALEN

Oefen de letters en klinkers die de leerlingen tot nu toe geleerd hebben aan de hand van een SPELLETJE.

STAP 2

KERNWOORDEN INTRODUCEREN

Laat een echte jad zien (of een plaatje) en vraag de kinderen hoe dit voorwerp heet. Waar wordt het voor gebruikt? Oefen de uitspraak: *jad* en geen *ja~~t~~*. Wat zie je aan het eind van een jad? (handje). Vertel dat 'hand' in het Ivriet יָד is.

Laat de leerlingen het tweede kernwoord raden. Wijs op jezelf en zeg אָנִי.
Oefen het woord door ieder kind zijn of haar naam te laten zeggen: ... אָנִי

STAP 3

KERNWOORDEN IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF)

יָד heeft drie klanken: JU A DU → JAD net als אָנִי: A NNN IE → ANIE

STAP 4

NIEUWE LETTERS LEREN SCHRIJVEN (VISUEEL)

joed י

Behandel de nieuwe letter op de bekende wijze en schrijf daarna samen het kernwoord יָד met de losse letters.

Oefen de י in verschillende combinaties met behulp van de losse letters, maar alleen als J-klank, bijvoorbeeld יֵג יֵשׁ בֵּית מִיָּד .

blz 29

Doe de י eerst voor op het bord. Laat daarna de joed in het boek overtrekken en schrijven.

Herhaal de klanken van אָנִי: A N IE. Wat is de eerste klank? (A). Hoe schrijven we A? Je leerlingen zullen waarschijnlijk aankomen met אָ of אֵ: reken dit goed en hou het voorlopig even hierbij. Als ze alleen de klinker kiezen, vraag dan welke letter er nog bij hoort).

noen ן Maak met de losse letters ן en behandel de nieuwe letter ן op de bekende wijze. Oefen de ן in verschillende combinaties met de losse letters en klinkers maar vermijd in eerste instantie de ן. Maak geen woorden met een ן aan het eind: de sluit-noen leren ze pas in de volgende les.

blz 29 De ן overtrekken en schrijven. Laat een sevivon zien. Welke letters staan erop? Hoe klinken de letters? Maak daarna blz 29 af.

chataf patach ן Vraag de leerlingen hoe je A kunt schrijven (ן of ן). Leg uit dat er nog een derde manier is: ן. Leg ן en ן naast elkaar. Vraag: als dit allebei A is, welke klank maken de twee puntjes dan? (geen). Dit bereidt je leerlingen alvast voor op de stille sjewa ן in les 9. Besteed daar nu geen aandacht aan, laat de kinderen alleen de conclusie trekken dat het in de uitspraak niets uitmaakt of er ן of ן staat.

chirik + joed ן Leg met de losse letters ן neer (zonder ן). Vertel: hier staat *anie*, maar zo schrijf je het niet. Laat de flitskaart met ן zien. Wat is het verschil? Laat de kinderen ontdekken dat de ן de uitspraak niet verandert. ן en ן zijn allebei *anie*. Omdat de kinderen zullen denken dat dit alleen aan het eind van een woord is (zoals bij de ן) laat je ze ook een ander voorbeeld zien: ן (zie blz 36 voor meer voorbeelden. Ezelsbruggetje: de ן is alleen een JU wanneer er een klinker onder staat.

STAP 5 NIEUWE LETTERS OEFENEN

blz 28 Laat de kinderen aan de hand van de vier plaatjes bovenaan over ן en ן vertellen. Lees het verhaaltje voor op de bekende wijze.

blz 36 Lees de eerste twee rijen woordjes, ook van boven naar beneden. Regel 1 en 2 oefenen de ן wanneer deze als J wordt uitgesproken. Lees daarna regel 3 en 4, woorden eindigend op een klinker (3) of op een medeklinker (4).

STAP 6 WERKBLADEN

→ **Denk aan de voorbereiding!**

blz 30 ן schrijven onder de plaatjes waarop deze te zien is.
Wat hoort er niet bij? - vraag de kinderen hun keuze uit te leggen. Accepteer ieder redelijk antwoord: het doel is de woorden kunnen lezen en begrijpen.

blz 31 **J of IE?**
Herhaal wanneer je de ן als een j uitspreekt: wanneer er een klinker onder staat. Doe deze moeilijke oefening klassikaal!

blz 32 **Wat klinkt hetzelfde?**
Lees eerst de Nederlandse letter aan de rechterkant lezen. Welke klank maakt de letter? (DU). Wijs de Hebreeuwse letter aan die DU doet etc.

blz 33 PLUS**מִי אֲנִי?**

Leer de kinderen het woord מִי (wie). Vraag מִי אֲנִי? en geef meteen het antwoord: ... אֲנִי. Zodra de leerlingen dit door hebben ga je verder met hun namen. Vraag bv: מִי נֹעַ? Noa antwoordt dan: אֲנִי נֹעַ. Maak daarna de oefening.

blz 34 PLUS

Leg de woorden בָּ en בְּבֵית uit en maak de oefening.

blz 35 SIDOER

Laat kinderen die klaar zijn deze oefening met zijn tweeën doen. De woorden zijn afkomstig uit de sidoer.

STAP 7**NIEUWE LETTERS HERHALEN****blz 36 en 37**

Herhaal de nieuwe letters en klinkers op de bekende wijze.

Blz 36: Regel 1 en 2: De י' uitgesproken als J. Regel 3 en 4: de י' als IE.

Regel 5 en 6: klinkeroefening, chiriek (5) en chiriek malee (6). Regel 7: nieuwe klinkers oefenen.

Blz 37: herhalen van de leerstof uit les 5, nu met moeilijkere woorden. Regel 1 zijn allemaal namen, in regel 2 wordt de י' steeds als J uitgesproken; in regel 3 en 4 als IE. In regel 6 en 7 staan woorden met dezelfde stamletters.

TOETS**EVALUATIE**

Laat een paar kinderen (begin met de zwakkere) de toets over les 5 maken (bladzijde 88).

VERTALING BLADZIJDE 35

1	dochter	sjabbat	in haar	hij komt, kwam	huis
2	toch	och	?	waarheen	hij vertrok
3	zij	man	bij mij	inzicht	mijn moeder
4	hij zal vertellen	wij zullen vertellen	zesde	ik gaf	jij, u gaf
5	hij was	ik was	jij, u was	altijd	
6	de aarde	zes	tsietsiet		
7	bima				

BLADZIJDJE 36 FONETISCH

1	JAD	JJET	JA	JIESJ	JAG
2	MIEJAD	BAJJET	MAJA	TAJIESJ	DAJAG
3	DIE	BIE	HIE	MIE	IE
4	DIET	BIET	HIET	MIET	IET
5	SJIENA	BIENA	DIENA	MIENA	TIENA
6	SJIENA	BIENA	DIENA	MIENA	TIENA
7	ASJIE	ADIE	AMIE	ATSIE	ATIE

BLADZIJDJE 37 FONETISCH

1	DANIE	GADIE	MATIE	GABIE	TAMIE
2	TAJIESJ	TSIEJA	TSAJIED	MAJA	DAJIEG
3	GAMIESJ	AMIED	ADIESJ	TAMIED	GADIESJ
4	SJAGIETA	GIENIETA	HAGIETA	SJIENIETA	BANIETA
5	ADAMA	AMIETIE	ADIESJA	AGADA	AMIEDA
6	ATSIEG	JATSIEG	HIETSIEG	NATSIEG	HATSAGA
7	AGIED	JAGIED	HIEGIED	NAGIED	HAGADA

LES 6

Behandelen:	Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 38 tot en met 45
Kernwoorden:	קדוש יי
Nieuwe letters:	ק ן
Nieuwe klinkers:	ו וי
Herhalen:	א ב ג ד ה י מ נ צ ש ת ך ם ן ף ץ
Aandachtspunt:	klinkers; verschillen ו וי
Extra materiaal:	kiddoesjbeker, grijs en rood potlood, fiches of kartonnen rondjes.
Internet	les 5

STAP 1

HERHALEN

Oefen de letters en klinkers die de leerlingen tot nu kennen aan de hand van een SPELLETJE. De leerlingen leren in deze les een nieuwe klinker, dus besteed extra aandacht aan de klinkers: zorg dat ze goed weten welke klank bij welke klinker hoort. Herhaal ook de ו die ze in de vorige les hebben geleerd (deze wordt behalve met de ו ook gemakkelijk verward met de ו uit deze les, bovendien leren ze in deze les de sluitnoen).

STAP 2

KERNWOORDEN INTRODUCEREN

Laat het kernwoord שַׁבָּת zien. Vertel dat de nieuwe woorden uit deze les iets met sjabbat te maken hebben. Laat de meegebrachte kiddoesjbeker zien en vraag wat dit is. Is het antwoord *beker*, vraag dan door: is het een gewone beker? Wat doen we op sjabbat met deze beker? Ga niet uitgebreid in op het begrip קדוש maar zorg dat de kinderen min of meer weten wat het is en oefen de uitspraak. Vertel dat ze vandaag nog een ander nieuw woord gaan leren. Wat drink je uit een kiddoesjbeker? (wijn of druivensap). Vertel dat *wijn* in het Ivriet יין is. Oefen de uitspraak van יין totdat alle kinderen het goed kunnen zeggen.

STAP 3

KERNWOORDEN IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF)

קדוש heeft vijf klanken: KU IE DU OE SJU → KIEDOESJ net als יין: JU A JU IE N → JAJIEN.

STAP 4

NIEUWE LETTERS LEREN SCHRIJVEN (VISUEEL)

koef ק Behandel de nieuwe letter ק op de bekende wijze. Oefen de ק in verschillende letter- en klinkercombinaties maar vermijd in het begin de letter ן (sommige kinderen verwarren deze letter met de ק).

blz 39

De ק overtrekken en schrijven (sla de oefening met de ן nog even over).
De kiddoesjbekers met een ק omcirkelen.

sjoeroek ן

Behandel de rest van het kernwoord קדוש op de bekende manier. Oefen losse woordjes met ן (zie blz 44).

→ *Vertel niets over de ן en laat deze letter ook niet zien!*

sluitnoen ן

Laat een van de kinderen het woord ןײַ schrijven met de losse letters, indien nodig met hulp van de klasgenootjes. Je krijgt waarschijnlijk ןײַ, eventueel met een variatie voor de klinker a. Vertel dat er inderdaad *jajien* staat, maar dat er iets bijzonders met de letter ן is dat ze nog niet hebben geleerd. Aan het eind van een woord komt geen gewone letter ן, maar een sluit-noen ן. Vervang de ן van ןײַ door een sluit-noen ן zodat het woord goed gespeld is: ןײַ (corrigeer eventueel tegelijk de klinker a). Benadruk dat de sluit-noen alleen aan het eind van een woord kan staan.

Leg een ן en een ן naast elkaar en ontdek samen met de kinderen de overeenkomst (de bovenkant) en het verschil (de onderkant). Een ן is een ן waarvan het staartje naar beneden geklapt is.

→ ***Het is belangrijk dit principe samen met de kinderen te 'ontdekken', dit vergemakkelijkt later het aanleren van de overige sluit-letters.***

Laat de kinderen de naam van de letter *noen* spellen. Dit is een goed controlemiddel: ןײַ bevat beide vormen alsmede de nieuwe klinker ן.

blz 40

Leesoefening met ן en ן.

blz 39

ןײַ schrijven. Let erop dat de sluit-noen onder de regel uitsteekt.

blz 40

Noen of sluitnoen?

Leg uit dat er steeds een ן of een ן moet worden ingevuld.

STAP 5

NIEUWE LETTERS OEFENEN

blz 38

Laat de kinderen aan de hand van de vier plaatjes bovenaan over קדוש en ןײַ vertellen. Lees het verhaaltje op de bekende wijze.

blz 44

Lees de eerste drie rijen woordjes, ook van boven naar beneden.

→ ***Denk aan de voorbereiding!***

STAP 6

WERKBLADEN

blz 42 PLUS

מה en מי

Herhaal het woord מי uit de vorige les (blz 33): מי בבית? מי אני? Als ik wil vragen WAT er in huis is, dan heb ik een ander woord nodig: מה. Wijs op מה ונשתנה! Doe een paar mondelinge oefeningen met מי en מה aan de hand van de plaatjes voordat je de woorden laat invullen.

blz 41

Vakjes kleuren: die met een 1 rood, die met een 2 zilver (of grijs). Het antwoord is een kiddoesjbeker en een wijnkaraf. Voor deze oefening heb je per kind een rood en een grijs potlood nodig. Heb je dat niet, laat een deel van de groep dan alvast de oefening op bladzijde 43 doen.

blz 43

Vier op een rij. Werk in tweetallen en leg duidelijk uit wat de bedoeling is. Gebruik om klieren te voorkomen fiches of kartonnen rondjes.

STAP 7

NIEUWE LETTERS HERHALEN

blz 44 en 45

Herhaal de nieuwe letters en klinkers op bekende wijze. Blz 44 komen alleen de nieuwe letters van het eerste kernwoord voor: 1 en 2. Blz 45 herhaalt de sluitnoen (regel 1 tm 4), de combinatie 3 (regel 6). De woorden in regel 7 hebben dezelfde stamletters: .1.2.3. (rechtspreken).

TOETS

EVALUATIE

Laat enkele kinderen toets over les 6 maken (bladzijde 89).

BLADZIJDE 44 FONETISCH

1	KOE	OE	BOE	TSOE	HOE
2	NOE	DOE	JOE	GOE	MOE
3	ANOE	KADOE	HAJOE	DAGOE	HAMOE
4	KOEMIE	SJOEKIE	NOEMIE	MOEKIE	KOETSIE
5	TSOED	JOED	GOESJ	DOEG	TOESJ
6	NATSOED	TSIEJOED	DAGOESJ	ADOEG	NATOESJ
7	JAKOEMOE	JATSOEMOE	KANIENOE	JATSIETSOE	JAGIEDOE

BLADZIJDE 45 FONETISCH

1	NAN	MAN	GAN	KAN	JAN
2	NIEN	MIEN	GIEN	KIEN	JIEN
3	SJANOEN	IEMOEN	NIEGOEN	TIEKOEN	TSIEJOEN
4	GIENOEN	TAMOEN	TIEGOEN	SJIEKOEN	MIEJOEN
5	AMIETIE	AGOEDA	ANIENOEET	AGIEDA	ASJIENOEET
6	MIENOEI	NIEKOEI	SJIENOEI	MIETSOEI	GIENOEI
7	DIEN	DAN	DAJAN	DIEJOEN	NADOEN

LES 7

Behandelen:	Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 46 tot en met 55
Kernwoord:	פּוּרִים
Nieuwe letters:	פ ר ם
Nieuwe klinkers:	geen
Herhalen:	א ב ג ד ה י מ נ ן צ ק ש ת , י ו וי
Aandachtspunt:	ד en ך, מ en ם
Extra materiaal:	geen (eventueel een lineaal voor blz 49).
Internet	les 6

STAP 1	HERHALEN Oefen de letters en klinkers die de leerlingen tot nu toe kennen aan de hand van een SPELLETJE. Besteed extra aandacht aan de letters ד en ק (deze lijken op de ך die in deze les wordt aangeleerd) en aan ן, נ en מ (een van de nieuwe letters is de sluitmem).
STAP 2	KERNWOORD INTRODUCEREN Laat de leerlingen het kernwoord raden: het is een joods feest, kinderen verkleden zich, we eten Hamansoren, je mag lawaai maken in sjoel etc. Zorg ervoor dat iedereen פּוּרִים goed uitspreekt en ongeveer weet wat het inhoudt voordat je verder gaat.
STAP 3	KERNWOORDEN IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF) פּוּרִים heeft vijf klanken: PU OE R IE M → POERIEM.
STAP 4	NIEUWE LETTERS SCHRIJVEN (VISUEEL) פּ pee Behandel de nieuwe letter פּ op de bekende wijze. → Vertel niets over de פּ (fee) en laat deze letter ook niet zien!
blz 47	De פּ overtrekken en schrijven.
	reesj ך Behandel de nieuwe letter ך op de bekende wijze.
blz 47	De ך overtrekken en schrijven (sla de oefening met de מ nog even over).
blz 48	Maskers: de פּ omcirkelen. Hamansoren: de ך doorstrepen. Het antwoord is גַּגְּוּהָ דָּגְּוּהָ.

sluitletter ם

Laat de kinderen zelf het woord פּוֹרִים maken door te kiezen uit de losse letters. Waarschijnlijk zullen ze het spellen als פּוֹרִימ. Vertel dat de letter ם net zoals de ן een sluitletter heeft die alleen aan het eind van een woord staat, en leg met de losse letters פּוֹרִים neer. Oefen losse woordjes met ם en ן, bijvoorbeeld regel 1 en 2 van blz 54 en regel 1 van blz 55.

blz 47

De ם overtrekken en schrijven. Onderaan: de goede letter invullen: ם of ן.

STAP 5**NIEUWE LETTERS OEFENEN****blz 46**

Laat de kinderen aan de hand van de plaatjes over פּוֹרִים vertellen. Lees het verhaaltje op de bekende wijze..

blz 54

Lees de eerste drie regels, ook van boven naar beneden (פּ en ך)

blz 55

Lees de eerste twee regels (sluitletters ם en ן).

STAP 6**WERKBLADEN**

→ **Denk aan de voorbereiding!**

blz 49**Wat klinkt hetzelfde?**

Lees eerst de Hebreeuwse letters en daarna de Nederlandse letter in het handvat van de ratel. Welke letter maakt dezelfde klank?

blz 50**Eerste letter**

Vraag de leerlingen je te vertellen wat ze op de plaatjes zien (van rechts naar links!): *pinguïn, dominosteen, robot, radio, Poeriem* popcorn, coca cola, Barbie, dinosaurus, sjofar, matze, jojo*. Met welke klank begint het woord *domino* (DU). Welke letter hoort daarbij? Laat ze daarna de letter schrijven.
*Meerdere mogelijkheden: de ך van *ratel* en *rasjan* of de ם van *megilla*).

Woorden invullen**blz 51 PLUS**

Wijs op het woordenboek: גֵּיךְ betekent *krijt*. Deze oefeningen kunnen zelfstandig worden gemaakt.

blz 52 PLUS

Een korte tekst in het Ivriet. Wijs drie kinderen aan die als een toneelstukje de tekst van Roet, Dan en Rami lezen. Kijk daarna naar het plaatje en vul in.

STAP 7**NIEUWE LETTERS HERHALEN****blz 53 SIDOER**

In de onderste regels wordt het idee van 'stamletters' geïntroduceerd, hierop wordt in de komende lessen teruggekomen. Wie ziet er nog andere woorden die op elkaar lijken?

blz 54 en 55

Blz 54: in deze oefening komt de ך niet voor om verwarring met de ך te voorkomen. Blz 55: oefening met de sluit-mem, de sluit-noen, de pee en de reesj. In regel 2 komt alleen de ך voor, de woorden in regel 7 hebben zowel een ך als een ך.

Laat enkele kinderen de toets over les 7 maken (bladzijde 89).

BLADZIJDE 53 FONETISCH

1	DAM	HAR	JAM	PAR	RAM
2	DAMIEM	HARIEM	JAMIEM	PARIEM	RAMIEM
3	KAMIEM	NASJIEM	BAJAMIEM	PANIEM	BANIEM
4	KARA	RA-A	RATSA	PANA	BARA
5	KARATIE	RA-IETIE	RATSIETIE	PANIETIE	BARATIE
6	KARATA	RA-IETA	RATSIETA	PANIETA	BARATA
7	KARANOE	RA-IENOE	RATSIENOE	PANIENOE	BARANOE

VERTALING BLADZIJDE 53

1	bloed	berg	zee	stier	hoogte
2	bloed (mv)	bergen	zeeën	stieren	hoogten
3	zij staan op	vrouwen	in de dagen	gezicht	zonen
4	hij las	hij zag	hij wilde	hij wendde	hij schiep
5	ik las	ik zag	ik wilde	ik wendde	ik schiep
6	jij las	jij zag	jij wilde	jij wendde	u, jij schiep
7	wij lazen	wij zagen	wij wilden	wij wendden	wij schiepen

BLADZIJDE 54 FONETISCH

1	PA	RIE	PA	ROE	PA
2	RASJ	PAG	RAK	PAT	KAR
3	PASJA	POENA	MAPA	KOEPA	PANA
4	PIETA	PIETSA	TSIEPA	PIENA	RIENA
5	PIETSOEJ	PIEHOEK	TSIEPOEJ	IEPOEK	PIENOEJ
6	OERIE	TSOERIE	ROETIE	NOERIET	ARAMIET
7	MA-AMIEN	MA-AMIENA	NA-AMIEN	JA-AMIEN	JA-AMIENOE

BLADZIJDE 55 FONETISCH

1	IEM	KAM	BOEM	GAM	TSIEM
2	NADAM	PADAN	AGAM	DAGAN	KADAM
3	RASJOEM	HAMOEM	RAKOEM	PAGOEM	PAROEM
4	RABIEM	KATSIEN	IERAN	KAMIEM	RABIEN
5	BIEJOM	MIEKOEM	KIEJOEM	KIEDOEM	IEJOEM
6	GAPAJIEM	JADAJIEM	SJIENAJIEM	KABA-IEM	APAJIEM
7	JARAD	JAROED	JARIED	RADA	DAJAR

LES 8

Behandelen:	Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 56 tm 63
Kernwoord:	חֲלָה
Nieuwe letters:	ל ח
Nieuwe klinkers:	geen
Herhalen:	א ב ג ד ה י מ ס נ ן צ פ ק ר ש ת . . . י ו וי
Aandachtspunt:	verschil ח en ה
Extra materiaal:	matsa, hagada, krijtje (voor oefening blz 60)
Internet	les 6

STAP 1

HERHALEN

Oefen de letters en klinkers die de leerlingen tot nu toe kennen aan de hand van een SPELLETJE. Besteed extra aandacht aan de letter ח (deze lijkt op de ח die in deze les wordt aangeleerd).

STAP 2

KERNWOORD INTRODUCEREN

Leg de flitskaarten met de kernwoorden van les 1 tm 7 neer en vraag de woorden aan te wijzen die met sjabbat te maken hebben (שַׁבָּת, דָּג, קְדוּשׁ, נֵיִן). Vertel dat het nieuwe woord ook met שַׁבָּת te maken heeft. Laat ze het woord raden aan de hand van aanwijzingen: je kunt het eten, het zijn er twee, ze hebben soms zwarte pitjes (maanzaad) etc. De meesten zullen חֲלָה uitspreken als *challe*. Leg uit dat challe in het Hebreeuws *challá* is en oefen de uitspraak door ieder kind een vraag te stellen waarop het antwoord חֲלָה is (hoe heet het speciale brood voor sjabbat? etc).

STAP 3

KERNWOORD IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF)

חֲלָה heeft vier klanken: CHU-A-L-A → CHALLA.

STAP 4

NIEUWE LETTERS SCHRIJVEN (VISUEEL)

chet ח Behandel de nieuwe letter op de bekende wijze. Oefen de ח in combinatie met letters en klinkers uit de vorige lesen, vermijd in eerste instantie de ה.

blz 57

De ח overtrekken en schrijven.

→ **Let op de goede schrijfrichting!**

lamed ל

Behandel deze nieuwe letter op de bekende wijze. Wat zie je voor bijzonders aan deze letter? (heel lang, steekt boven de lijn uit). Zijn er ook letters die **onder** de lijn uitsteken? Laat aanwijzen uit de losse letters: ק ן.

Oefen de letters en klinkers die de kinderen al kennen in combinatie met de ל maar laat in eerste instantie de ן achterwege. (Sommige kinderen halen twee letters die tegelijkertijd worden aangeleerd door elkaar, of die nu wel of niet op elkaar lijken).

Maak nu samen met de kinderen het woord af. Alleen לך zullen ze inmiddels vreemd vinden. Vraag of ze nog weten hoe je מצדח schrijft, laat de flitskaart zien en leg uit dat חלך op precies dezelfde manier gaat.

blz 57

De lamed overtrekken en schrijven, en daarna het hele woord חלך.

Oefening onderaan: vraag eerst hoe het voorwerp op het plaatje heet. Wat is de eerste letter? *Antwoorden: Tora, Jad, Chala, Loelav, Chanoekia, Tsietsiet.*

STAP 5

NIEUWE LETTERS OEFENEN

blz 56

Laat de kinderen aan de hand van de plaatjes over חלך vertellen en lees het verhaaltje op de bekende wijze.

blz 63

Laat de eerste 3 rijtjes op de bekende wijze lezen. De ן staat op verschillende plaatsen in het woord.

STAP 6

WERKBLADEN

→ *Denk aan de voorbereiding!*

blz 58

Wat hoort er niet bij?

Lees het woord in het midden van de cirkel en streep door wat er niet bij hoort.

blz 59 **PLUS**

Stripverhaal

Herhaal het woord חלך. Wijs op jezelf: חלך (+ je naam) en laat de kinderen dit ook doen met hun eigen naam. Introduceer vervolgens het woord חלך door op een van de jongens te wijzen. Laat de kinderen de betekenis van חלך raden (*jij*). Leg uit dat ח = ת (wat zie je voor bijzonders aan de טחח van חלך)? Vertel dat *jij* voor een meisje חלך is, maar schrijf dit woord **niet** op.

blz 60 **PLUS**

Nieuw woord: חחח

Beeld het woord חחח uit met bekende woorden, bv חחח מצדח etc. en laat de kinderen de betekenis raden totdat ze realiseren dat חחח *onder* is. Lees de zinnestjes van de oefening en schrijf er de letter van het goede plaatje er naast.

blz 61 **PLUS**

Stripverhaal: Kattenbruiloft

Een extra moeilijke oefening. Laat de kinderen eerst vertellen wat ze op het plaatje zien (begin rechts). Lees daarna wat er onder staat en ontdek samen de betekenis. Let op: bijna alle woorden zijn nieuw!

blz 62 **SIDOER**

Leesoefening.

STAP 7**NIEUWE LETTERS HERHALEN****blz 63**

Laat de leerlingen om de beurt de woorden van regel 4 en 5 lezen (wijs de kinderen die blz 60 niet gemaakt hebben op de nieuwe letter ת).

TOETS**EVALUATIE**

Laat enkele kinderen de toets over les 8 maken (bladzijde 89).

BLADZIJDE 62 FONETISCH

1	LIE	LA	LANOE	LIEBIE	LIEBAM
2	SJACHAR	ACHAR	TSACHAR	BACHAR	MACHAR
3	MATSIEL	OEMATSIEL	MATSIELA	HATSALA	HIETSIEL
4	ACHAT	IECHOED	JACHAD	JACHIED	JACHOED
5	GIELA	GALOEJ	BAGALOEJ	GIELOEJIEM	GIELOELIEM
6	CHAM	CHAMA	CHOEM	CHAMIEM	CHIMOEM
7	RACHAMAN	HARACHAMAN	RACHOEM	HARACHOEM	RACHAMIEM

BLADZIJDE 63 FONETISCH

1	CHASJ	ACH	CHAG	PACH	CHAM
2	CHOESJ	ACHAR	CHOEG	PACHAD	CHOEM
3	NACHOESJ	ACHIEM	JACHOEG	PARACH	RACHOEM
4	TAKOEM	LAKOEM	TALOESJ	TALOEL	LATSOEM
5	CHALOEL	LACHOET	LACHOESJ	MACHOEL	CHALOED
6	CHATSIETSA	CHATIEMA	CHAKIERA	CHALOEKA	CHALOEDA
7	TAPOECHIEM	CHATIERA	CHAMIEMOET	CHAGIEGA	CHAMIETSA

LES 9

Behandelen:	Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 64 tm 69
Kernwoord:	הַבְּדִלָּה
Nieuwe letters:	ב
Nieuwe klinkers:	(stille sjewa)
Herhalen:	א ב ג ד ה ח י ל מ ם נ ן צ פ ק ר ש ת ת . . . י ו וי
Aandachtspunt:	'stille' klinker sjewa
Extra materiaal:	havdalakaars, besamiembus + kruiden, druivensap, beker, lucifers viltstiften in verschillende kleuren (of fiches) voor blz 68.

Internet	les 7
→	<i> Dit is een moeilijke les, waarin een van de lastigste problemen voor beginnende lezers wordt behandeld: de stille sjewa.</i>

STAP 1	HERHALEN Oefen de letters en klinkers die de leerlingen tot nu toe kennen aan de hand van een SPELLETJE. Besteed extra aandacht aan de letter ב (in deze les wordt de ב aangeleerd) en aan de klinkers.
STAP 2	KERNWOORD INTRODUCEREN Laat de havdalakaars en de besamiembus zien. Wat is dit? Wanneer gebruiken we het? (als sjabbat is afgelopen). Wie weet hoe afscheid nemen van sjabbat heet? (havdala). Laat alle kinderen het woord havdala zeggen en let op dat ze de v niet als een f uitspreken. → <i> De letter ב wordt in het Nederlands zowel weergegeven met v als met w (Avraham, Awraham). In deze methode wordt de ב uitgesproken als v en de ן (volgende les) als w.</i>
STAP 3	KERNWOORDEN IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF) הַבְּדִלָּה heeft zevenklanken: HU-A-VU-DU-A-LU-A
STAP 4	NIEUWE LETTERS SCHRIJVEN (VISUEEL) vet ב Schrijf samen הַבְּדִלָּה en behandel de nieuwe letter op de bekende wijze. Welke letter lijkt heel veel op de ב? Laat de leerlingen de ב aanwijzen uit de losse letters. Wat is het verschil (stip). Welke klank doet de ב (BU). En welke klank doet de ב (VU). Oefen de letters en klinkers die de kinderen al kennen in combinatie met de ב maar laat in eerste instantie de ב achterwege.

blz 65

De ב overtrekken en schrijven.

stille sjewa

Schrijf nu samen met de losse letters het woord הַבְּדִלָּה (dus zonder de sjewa onder de ב) maar laat de flitskaart nog niet zien.

Vorm met de losse letters woorden van twee lettergrepen die je normaal met een stille sjewa zou schrijven, maar laat deze nu weg. Bijvoorbeeld יְלָדָה מְגַדֵּל פְּרָפֶר. Zodra de kinderen deze woorden goed lezen voeg je de stille sjewa toe, dus יְלָדָה פְּרָפֶר מְגַדֵּל. Benadruk dat de uitspraak precies hetzelfde is. Vraag nu wat voor geluid de twee stipjes ך maken (geen).

Laat vervolgens de klinkers א en ן zien. Welke klank maken ze (A). Waarom zijn ze allebei A? (ן van ן wordt niet uitgesproken). Laat daarna de pas de flitskaart met הַבְּדִלָּה zien.

Maak met de losse letters woordjes met de stille sjewa. Vermijd combinaties waar de sjewa moet worden uitgesproken (bv onder de eerste letter van een woord, zoals in מְגַלָּה!

→ *In deze les leren de kinderen alleen de stille sjewa die niet wordt uitgesproken. Vertel niet dat er nog een andere sjewa bestaat die als u wordt uitgesproken, deze wordt in les 15 uitgebreid behandeld.*

blz 66

Havdala

Bekijk samen de plaatjes. Schrijf הַבְּדִלָּה onder de plaatjes waar dit van toepassing is. Let op de schrijfrichting en de stille sjewa!

STAP 5

NIEUWE LETTERS OEFENEN

blz 64

Laat de kinderen aan de hand van de plaatjes over havdala vertellen en lees het verhaaltje op de bekende wijze.

blz 69

Deze oefening is speciaal samengesteld om de stille sjewa aan te leren. In regel 1 tm 6 is steeds een woord op drie manieren geschreven. In regel 7 tm 9 staan verschillende vormen van werkwoorden met dezelfde stamletters.

- Lees zelf steeds de eerste helft van de woorden in regel 1, laat de klas samen de tweede helft lezen. Bijvoorbeeld: jij leest יל and de leerlingen antwoorden met ידה.
- Doe hetzelfde met regel 2 tm 6.
- Keer daarna de rollen om: de klas leest de eerste helft van de . woorden en jij de tweede.
- Verdeel de klas in twee groepen. De ene groep leest de eerste helft van de woorden, de andere leest de tweede helft.
- Wijs een (goede) leerling aan om de eerste helft van de woorden te lezen, de overige leerlingen lezen de tweede helft.
- Lees zelf de eerste helft van een woord, en wijs om de beurt een kind aan om de tweede helft te lezen.
- Laat daarna de leerlingen regel 7 tot en met 9 lezen.

STAP 6**WERKBLADEN**→ **Denk aan de voorbereiding!****blz 65****Bet of vet?**

Doe deze oefening klassikaal. Lees om de beurt een woord in de besamiembus. Is het een vet of een bet? Omcirkel de woorden met een ב. Let erop dat de sjewa niet wordt uitgesproken!

blz 67**Woorden vlechten**

Doe deze moeilijke oefening klassikaal. Laat een van de leerlingen het woord aan de rechterkant lezen. Welk stukje hoort erbij? Lees samen met de kinderen de woorden rechts totdat je het goede stukje gevonden hebt.
Oplossing: הוֹנְגְרִית, פִּיקְנִיק, הַבְּדֵלָה שְׂמֹפּוֹ אֲנִגְלִית אֲבָרָהֶם לִילָה הַמְּבוֹרָג דְּנִמְרָק אֲפְרִיל

blz 68**Wie van de drie?**

Tip: Gebruik fiches of leg een velletje plasticfolie over de bladzijde als je deze oefening meerdere malen wilt gebruiken.

STAP 7**NIEUWE LETTERS HERHALEN****blz 69**

Herhaal de nieuwe letters en klinkers. Laat de leerlingen om de beurt de woorden van boven naar beneden lezen.

TOETS**EVALUATIE**

Neem de kinderen die je vorige week niet hebt getest de toets over les 8 af (bladzijde 89). Wacht met de toets over les 9 en 10 tot de volgende les.

BLADZIJDE FONETISCH 69

1	JAL DA	JALDA	JALDA	
2	PAT CHA	PATCHA	PATCHA	
3	AM RA	AMRA	AMRA	
4	MAV DIEL	MAVDIEL	MAVDIEL	
5	NAK DIESJ	NAKDIESJ	NAKDIESJ	
6	NAT NA	NATNA	NATNA	
7	LAMAD	LAMDA	LAMDOE	LAMADNOE
8	SJAMAR	SJAMRA	SJAMROE	SJAMARNOE
9	GAMAR	GAMRA	GAMROE	GAMARNOE

LES 10

Behandelen: Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 70 tm 77

Kernwoord: מִצְוָה

Nieuwe letters: ן

Nieuwe klinkers: ם = i

Herhalen: א ב ג ד ה ח י ל מ ן ס נ צ פ ק ר ש ת ת ך ם ן י ו ן י ך

Aandachtspunt: verschil ן en ך; verschil ן en ן; ם = ie en ם = i

Extra materiaal: kleurpotloden (blz 70)

Internet les 7

STAP 1

HERHALEN

Oefen de letters en klinkers die de leerlingen tot nu toe kennen aan de hand van een SPELLETJE. Besteed extra aandacht aan de letters ך en ן (deze lijkt op de ן die in deze les wordt aangeleerd) en aan de ב en de stille sjewa uit les 9. Oefen ook de klinker ם (ie).

STAP 2

KERNWOORD INTRODUCEREN

Vertel dat het woord van deze les מִצְוָה is. Wie weet wat dat is? Verzin samen een aantal voorbeelden van een מִצְוָה.

STAP 3

KERNWOORD IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF)

מִצְוָה heeft vijfklanken: M-I-TS-WU-A → MITSWA.

STAP 4

NIEUWE LETTERS SCHRIJVEN (VISUEEL)

chiriek + sjewa = i Leg met de losse letters מְצַ neer en vraag de kinderen dit te lezen.
 Waarschijnlijk hoor je *miets*. Vraag naar de eerste klanken van מִצְוָה: M-I-TS. Leg uit dat ם (chiriek) meestal *ie* is, maar dat je het uitspreekt als *i* wanneer er onder de volgende letter een ם staat*
 Oefen verschillende combinaties, bijvoorbeeld namen: תְּרִצָּה רַבֶּקָה מְרִים יֶצֶק
 * *i* is de gebruikelijke Nederlandse uitspraak (*mitswa, minjan etc.*). In Israël zit de klank dichterbij de *ie*.

waw ו

Leg met de losse letters מוצ neer en vraag wat er staat (MITS). Wat voor geluid maken de twee puntjes (geen). Wat is de volgende klank? (WU). Hebben we die al gehad? (Nee). Leg de ו neer en vertel dat deze letter WU doet. Leg eerst de ך en daarna de ך, de ך en de ך naast de ו. Vraag naar de verschillen.

Oefen de letters en klinkers die de kinderen al kennen in combinatie met de ו maar laat in eerste instantie de letters die veel op de ו lijken achterwege. Maak nu samen het woord af. Alleen מוצ zullen ze inmiddels vreemd vinden. Vraag of ze nog weten hoe je יהבדה schrijft, laat de flitskaart zien en leg uit dat מוצה op precies dezelfde manier gaat.

blz 71 boven

De ו overtrekken en schrijven. Doe het eerst voor op het bord. Laat daarna de waw in het boek overtrekken en schrijven.

STAP 5

NIEUWE LETTERS OEFENEN

blz 70

Laat de kinderen aan de hand van de vier plaatjes over מוצה vertellen. Lees het verhaaltje voor op de bekende wijze.

blz 76

Lees de eerste vier rijen woordjes, ook van boven naar beneden.

STAP 6

WERKBLADEN

→ *Denk aan de voorbereiding!*

blz 71 onder

ie of i

Doe deze oefening klassikaal. Laat de kinderen om de beurt een woord voorlezen. Is het i of ie? Zet een stip in het goede vakje.

blz 72

Vakjes kleuren

Deze oefening kunnen de leerlingen na uitleg zelfstandig doen.

blz 73 PLUS

Nieuw woord: את

Op deze bladzijde wordt een nieuw persoonlijk voornaamwoord geïntroduceerd: את. Herhaal eerst het woord אני. Wijs op jezelf: אני (+ je naam) en laat de kinderen dit ook doen met hun eigen naam. Wijs daarna op de jongens: אתה (+ naam). Wie weet nog wat je tegen een meisje zegt? (את). Bekijk samen de tekeningen en maak de zinnen af.

→ *Let op: in plaatje rechtsonder staat het tekstwolkje bij de verkeerde persoon!*

blz 74 PLUS

Begin met het woordenboek. In משפחה zullen de meeste kinderen wel een verband zien met het woord 'misjpoge'. Zodra iedereen weet dat משפחה familie is leg je indien nodig בר מצוה en בת מצוה uit. Doe deze oefening klassikaal. Laat de kinderen om de beurt een zin lezen. Wat betekent dit? Welk plaatje hoort erbij?

blz 75

Stamletters

De eerste van een serie oefeningen die je vanaf nu vaker zult tegenkomen. Het is een introductie in de grammatica, de bedoeling is dat de kinderen zien dat de woorden in de bomen dezelfde stamletters hebben. Die woorden zijn משפחה, familie. Ze lijken een beetje op elkaar.

Lees de woorden in de rechterboom. Welke letters hebben ze allemaal? (א.ה.ב.). Vul deze onderaan in en doe hetzelfde bij de overige twee bomen.

STAP 7

NIEUWE LETTERS HERHALEN

blz 76

Herhaal de nieuwe letters en klinkers. Laat de leerlingen om de beurt de woorden van regel 1 tot en met 3 lezen (woorden met ב en ו), ook van boven naar beneden.

TOETS

EVALUATIE

Neem enkele leerlingen (indien mogelijk allemaal) de toets over les 9 en 10 af (blz 89).

BLADZIJDE 76 FONETISCH

1	AV	RAV	TSAV	KAW	SJOEV
2	WAW	WALAD	TSAW	KAV	SJOEVIE
3	AVAL	AWIER	TSAVA	TSAVOER	TSAWAR
4	WADIE	WADA-OET	WARIED	WATIEK	WIEDOEJ
5	SJALWA	TIKWA	KIWTA	NIVRA	WAJIKRA
6	MAVDIEL	MITSWAT	AHAVTA	AHAVTIE	AHAVTANOE
7	BANAW	RAGLAW	RACHAMAW	TACHTAW	TSADIEKAW

LES 11

Behandelen:	Hoi, ik lees Ivriet! deel 1 bladzijde 77 tm 87
Kernwoorden:	עִבְרִית כֶּפֶה
Nieuwe letters:	כ ע
Nieuwe klinkers:	geen
Herhalen:	א ב ב ג ד ה ו ח י ל מ ם נ ן צ פ ק ר ש ת ת י ו ו י
Aandachtspunt:	ת=ת כ=ק ע=א ב+ב צ+ע כ+ב
Extra materiaal:	verschillende keppeltjes; voorwerpen uit huis en school (blz 79).
Internet	les 8

STAP 1	HERHALEN Oefen de letters en klinkers die de leerlingen tot nu toe kennen aan de hand van een SPELLETJE. Besteed extra aandacht aan de letters א en ק (de klanken hiervan komen overeen met de nieuwe letters ע en כ uit deze les) en aan de ב en de צ die op deze letters lijken.
STAP 2	KERNWOORDEN INTRODUCEREN Laat de keppeltjes zien. wie weet wat <i>keppeltje</i> in het Ivriet is? Laat de kinderen om de beurt het woord כֶּפֶה zeggen. Vertel dat het woord van deze les עִבְרִית is. Waarom leren wij עִבְרִית? In welk land spreken de mensen עִבְרִית?
STAP 3	KERNWOORDEN IN STUKJES HAKKEN + PLAKKEN (AUDITIEF) כֶּפֶה heeft vier klanken: KU - IE - PU - A → KIEPA en עִבְרִית heeft er vijf: IE - VU- R-IE-TU → IVRIET.
STAP 4	NIEUWE LETTERS SCHRIJVEN (VISUEEL) כ kaf Laat de leerlingen zelf met de losse letters <i>kiepa</i> schrijven en corrigeer waar nodig totdat je קֶפֶה hebt. Bevestig dat er <i>kiepa</i> staat maar dat je het anders schrijft. Laat de flitskaart zien. Welke letter is anders? Vervang de ק door een כ. Leg de כ en de ק naast elkaar. Wie kan iets vertellen over de klank van deze letter (allebei KU). Oefen de letters en klinkers die de kinderen al kennen in combinatie met de כ maar laat in eerste instantie de ב en de ת achterwege.
blz 78	De k op twee manieren schrijven. Doe beide letters eerst voor op het bord en let op de schrijfrichting.

ajien ע

Laat de kinderen met de losse letters zelf het woord *Ivriet* schrijven en corrigeer waar nodig totdat er אַבְרִית staat. Laat de flitskaart zien Vervang daarna de א door de nieuwe letter ע, dus עַבְרִית. Leg de א en de ע naast elkaar. Welke klank hebben deze letters? (geen). Oefen daarna korte woordjes met de ע en vermijd in eerste instantie de צ.

blz 78

De ע overtrekken en schrijven.

Vraag daarna de andere letter aan te wijzen die geen geluid maakt (א). Schrijf beide letters. Omcirkel in de oefening onderaan de letters die geen geluid maken.

STAP 5

NIEUWE LETTERS OEFENEN

blz 77

Laat de kinderen aan de hand van de plaatjes over כַּפֶּה en עַבְרִית vertellen (het is de taal van de Tora, maar ook de taal van Israël, daar zie je overal עַבְרִית, ook op de pakken melk in de supermarkt). Lees het verhaaltje op de bekende wijze.

blz 84

Lees de eerste twee rijen op de bekende wijze (ע).

blz 85

Lees de eerste twee rijen op de bekende wijze (ב).

STAP 6

WERKBLADEN

→ *Denk aan de voorbereiding!*

blz 79 **PLUS**

Nieuwe woorden: עַל en בְּכֶתֶה

Leer de kinderen het nieuwe woord עַל met behulp van de plaatjes van kernwoorden die de kinderen tot nu toe geleerd hebben, bijv. הַגְדָּה עַל מִצָּה. Herhaal תַּחַת uit les 8 (blz 60). Kijk daarna naar de plaatjes: waar is de muis? Maak daarna de bovenste oefening.

Behandel daarna het nieuwe woord בְּכֶתֶה (*in de klas*). Oefen het woord op de volgende manier: vul een plastic boodschappentasje met voorwerpen die of thuis of in de klas horen (tandenborstel, bordenwisser, handdoek, wekker, krijtje, potlood, lesboek etc). Verdeel de klas in twee groepen. Om de beurt mag een kind in de tas een voorwerp grabbelen, het voelen en zonder te kijken zeggen waar het hoort: בְּבֵית of בְּכֶתֶה. Laat het daarna het voorwerp uit de tas halen. Is het antwoord goed, dan krijgt het team 5 punten. Maak daarna de onderste oefening.

blz 80, 81 **PLUS**

Nieuw woord: עַל-יָד

Herhaal de woorden מִי en מֵה. Leer het woord עַל-יָד aan met behulp van plaatjes en/of voorwerpen (zie hierboven). Laat de leerlingen de vragen beantwoorden door uit de antwoorden onderaan de oefening te kiezen. Deze oefening gaat verder op bladzijde 81: illustraties bij de antwoorden zoeken.

blz 82

Wat klinkt hetzelfde?

In deze oefening komen alle letters met dezelfde klank voor die de kinderen tot nu toe hebben geleerd. Het zijn bestaande woorden, maar je hoeft ze niet te vertalen. De bedoeling is dat ze weten welke letters hetzelfde klinken.

blz 83

Stambomen

Deze oefening herhaalt het begrip stamletters (zie les 10, blz 75). Herinner je leerlingen er aan dat woorden met drie dezelfde stamletters familie van elkaar zijn. Ze lijken een beetje op elkaar. Benadruk dat het woord עֲמִידָה de stamletters .ד.מ.ע heeft. Alle woorden met .ד.מ.ע als stamletters hebben met *staan* te maken. We staan als we de עֲמִידָה zeggen.

Let op: Het is niet de bedoeling dat je de overige woorden in de bomen gaat vertalen, ze zijn gekozen om het begrip stamletters te oefenen en omdat de nieuwe letters uit deze les (ע,ב) er in voorkomen.

STAP 7

NIEUWE LETTERS HERHALEN

blz 84

In deze leesoefening ligt de nadruk op de nieuwe letter ע.

blz 85

De nadruk ligt op de nieuwe letters ב en ע en op letters met dezelfde klank: א en ע, ב en ק. In regel 3 staan een paar woorden met de klinker ..

TOETS

EVALUATIE

Neem alle leerlingen de toets over les 11 af voordat je verder gaat met deel 2.

AFSLUITENDE TOETSEN DEEL 1

blz 86

Kernwoorden lezen en de goede betekenis erbij zoeken dmv plaatjes.
Tip: laat de leerlingen deze oefening met potlood doen, om geklieder te voorkomen.

blz 87 PLUS

Zoekpuzzel: deze oefening herhaalt een groot deel van de woorden uit deel 1.

BLADZIJDE 84 FONETISCH

1	AD	RA	AM	IEM	IEM
2	WA-AD	AVAL	OEGA	LAWOE	ALOEV
3	CHASJOEV	AVIV	KAVOEA	AWIET	MA-AGAL
4	TSABAR	CHATSOEVA	TSIEBOER	CHAVIELA	TSABARIET
5	AGALA	OEBAR	OEGAV	AVOER	BA-ALOET
6	MITS-AD	MIVTSAR	NILHAV	MIVTSA	INJAN
7	AVDOET	LIVLOEV	TSIMTSOEM	AWLA	TSIEWOEJ

BLADZIJDE 85 FONETISCH

1	KOER	KAN	KOESJ	KARA	KAMA
2	KAVOEL	KA-AV	KADOER	KAVASJ	KIE-OER
3	ADAJIEN	AKAVIESJ	ARIEKA	NA-AMAN	ATIEKA
4	MINJAN	BINJAN	CHAKJAN	BARKAN	AVARJAN
5	KIEPOER	KATOEV	KAKATOEV	MISJKAN	BIRKAT *
6	CHIEBARTIE	DIEWACHTIE	IEJANTIE	KIEWANTIE	TSIEJARTIE
7	HARTSA-A	MIVRAKA	HASJVA-A	MIVRA-A	MITSBA-A

➔ LET OP! In het boek staat בְּרִכַּת dit moet בְּרִכַּת zijn!

Oplissing woordpuzzel blz 87

ע	ל	א	ב	א	פ	ו	מ
מ	צ	ה	ב	ח	ו	ד	ה
א	מ	א	י	ל	ר	ג	מ
נ	ש	א	ת	ה	י	י	צ
ו	פ	ת	מ	י	מ	ר	ו
ה	ח	י	י	ז	כ	ת	ה
ג	ה	ק	ד	ו	ש	ב	ת
ד	ג	ע	ב	ר	י	ת	ח
ה	ב	ד	ל	ה	מ	י	ת